

ZPRAVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Zpravodaj je tištěn na papíru původem z lesů s certifikátem FSC (Forest Stewardship Council), kde se hospodářství sociálně a ekologicky šetrným způsobem podle stanovených standardů.

Foto Libor Sváček

OBSAH:

Události měsíce

V Praze se sešli světoví experti na zelenou ekonomiku.....	2
Mezinárodní význam krkonošských rašeliníšť potvrzen	5
Pět let integrovaného registru znečišťování	5
Cyklistika a chůze – nedílná součást městské dopravy.....	6
Vláda schválila rozšíření soustavy Natura 2000	7
Diplomaté vyzývají Island k ochraně velryb	7
Česko a Rakousko se dohodly o kůrovci ..	8
První Cena Ivana Dejmalu	9
Ekoilm 2009	10

Finance

Dotace pro vodohospodářské projekty..	11
Program Zelená úsporám získá další prostředky	11
Výběrové dotační řízení MŽP pro rok 2010	12

Téma

Cena ministra životního prostředí 2009 ..	14
---	----

Z dění v rezortu

CHKO Křivoklátsko	21
-------------------------	----

Obce a regiony

Vlámské zkušenosti.....	24
-------------------------	----

Analýzy, souhrny, komentáře

Fórum velvyslanců zelené ekonomiky.....	26
Česká republika ratifikovala Protokol o PRTR.....	27
Pětatřicetiletý Brontosaurus	28

Diskuze

Kamzíci v Jeseníkách	30
Jak to vypadá na Šumavě?.....	30

35. ROČNÍK MFF EKO FILM

Mezinárodní filmový festival o životním prostředí, přírodním a kulturním dědictví – Ekoilm 2009, jehož vyhlášovatelem je Ministerstvo životního prostředí a občanské sdružení Ekoilm, zaznamenal ve své historii dosud nejvyšší počet přihlášených filmů i rekordní návštěvnost.

Velkou cenu Ekofilmu 2009 získal britský dokument režiséra Olivera Hodge Architekt odpadů – rozhovor s ním si přečtete uvnitř Zpravodaje MŽP. Cenu Ministerstva životního prostředí si za český animovaný snímek Marťan spasitel o uzdravování nemocné Země odnesl teprve čtrnáctiletý Tomáš Daněk. Ministr životního prostředí Ladislav Miko, který přijel jak na zahájení Ekofilmu, tak na jeho závěr, festival vnímal takto:

“Přijel jsem rád, nejen proto, že festival organizuje naše ministerstvo a že si účast ministra zaslouží. Nechtěl jsem však přijet formálně, k Ekofilmu mám osobní vztah, sledoval jsem jej už před lety, a když mám

konečně příležitost ho jako ministr zahájit a zakončit, tak si jej velmi užívám. Obohatila mne beseda se studenty, dozvěděl jsem se, jak se lidé dívají na naše problémy. V pátek večer jsem viděl představení Jaroslava Duška. Nelituji ani minuty, kterou jsem na festivalu strávil. Potkal jsem zde spoustu lidí, kteří se zabývají ekologií, a jsem potěšen tím, jak je festival mladý duchem i účastí.”

Vybrané pořady z festivalového archivu je možné si zapůjčit na Ministerstvu životního prostředí k nekomerčním projekcím, například festivalovým přehlídkám Ozvěny Ekofilmu.

(qá)

Zdroj: MŽP, Ekoilm

V Praze se sešli světoví experti na zelenou ekonomiku

Vyspělé země skupiny G20 by měly investovat minimálně 1 % svého HDP ročně do snížení závislosti svých ekonomik na uhlíkových palivech, tedy především na ropě. Naopak rozvojové země by stejný podíl svého HDP měly nasměrovat do zajištění kvalitní pitné vody a sanitace, tedy například kanalizace a čištění odpadních vod. Shodli se na tom světoví ekonomové, zástupci akademické i podnikatelské sféry a politici, kteří se 7. října 2009 zúčastnili Fóra zastánců zelené ekonomiky (Green Economy Ambassadors' Forum).

Fórum svolal do Prahy ministr životního prostředí Ladislav Miko a svým jménem i osobní účastí jej zaštil první prezident České republiky Václav Havel. „Nápad uspořádat v Praze takovou akci vznikl v době, kdy jsme předsedali EU, a tedy v době finanční a ekonomické krize. V té době se otázky zelené ekonomiky dostaly na vrchol veřejné a politické debaty – nejen v EU, ale i v USA či na úrovni OSN. Moje zkušenosti z Evropské komise říkají, že zelená ekonomika je významnou součástí ekonomie. Odborná i laická veřejnost ji ale chápe často rozdílně. I to byl jeden z důvodů, proč jsem ve spolupráci se švédským předsednictvím EU pozval do Prahy významné osobnosti, které k tomuto tématu mají co říci,“ vysvětlil počátek myšlenky uspořádat v Praze tento mezinárodní workshop ministr životního prostředí Ladislav Miko.

Kromě Václava Havla a Ladislava Mika se Fóra zúčastnila řada významných hostů. O moderování dvou tematických bloků jednání se Ladislav Miko rozdělil s ekonomem a členem někdejší Národní ekonomické rady vlády (NERV) Miroslavem Zámečnickem. Mezi panelisty byl také vedoucí mezinárodního vědeckého týmu Ekonomika ekosystémů a biodiverzity (TEEB) Pavan Sukhdev. Profesor University of Wyoming Edward B. Barbier prezentoval hlavní závěry studie Global Green

New Deal, jejímž byl pro Program OSN pro životní prostředí (UNEP) hlavním editorem.

„Energie je darem, o který musíme prosit, být za něj vděční a vážit si ho. Není možné jí plýtvat. Měli bychom se chlubit tím, že potřebujeme stále méně energie, ale to by vyžadovalo umět myslet na ty, kteří přijdou pro nás, nebýt orientováni na bezprostřední zisk, ale na zisk dlouhodobý. Zatím jsme otroky krátkodobých zájmů, a to je smutné,“ řekl mimo jiné ve svém úvodním vystoupení na Fóru Václav Havel.

Právě z citované studie UNEP Global Green New Deal, prezentované Edwardem B. Barbierem, pochází doporučení, citované v úvodním odstavci. „Země G20 se musí alespoň snažit přiblížit Číně a Jižní Koreji, které nyní investují do snižování závislosti na uhlíku 3 % svého HDP. Přes 1% podíl investic do nízkouhlíkové ekonomiky na HDP se dnes dostanou i Austrálie (1,2 %) a Švédsko (1,3 %). Ovšem ostatní vyspělé země skupiny G20 na takové úrovni zatím nejsou,“ říká profesor Barbier. Například podíl těchto investic na německém HDP je 0,5 %, v případě Francie jde o 0,3 %. „U nás jsou zatím spíše náznaky, jako je započatá ekologická reforma daňového systému a především investice z Operačního programu

Životní prostředí a programu Zelená úsporám. Ale ani tomu jedinému procentu HDP se zatím neblížíme,“ konstatoval ministr Ladislav Miko.

„Zelená ekonomika je taková, která nekonzumuje disponibilní zdroje rychleji, než se mohou obnovovat. Zelená ekonomika také neohrožuje existenci člověka na planetě. My dnes ale spotřebováváme minimálně o 35 % víc zdrojů, než je planeta schopná nabídnout a vypouštíme do ovzduší pětinasobek skleníkových emisí, než který je planeta schopná absorbovat,“ varoval Pavan Sukhdev. „Je třeba zrušit podpory, plynoucí do ekonomiky založené na fosilních zdrojích. Jen to by přineslo globální snížení skleníkových emisí o 6 % a zvýšení globálního HDP o 0,1 %,“ dodal Sukhdev.

Účastníci Fóra se shodli na tom, že je třeba využít bezesbýtku ekonomických nástrojů v oblasti finanční, peněžní i daňové politiky. „Příkladem je ekologická daňová reforma a především uhlíková daň,“ poznamenal exministr životního prostředí Martin Bursík. „Ceny musí dávat zákazníkům jasnou informaci o nákladech, které s sebou zboží nebo služba nese – včetně nákladů, které jejich produkce přináší společnosti v podobě znečištění či destrukce biodiverzity a ekosystémů,“ dodává profesor Barbier.

▲ Zleva šéf strategií DG Environment Evropské komise Robin Miego, první prezident ČR Václav Havel a ministr životního prostředí Ladislav Miko.

▲ Šéf týmu studie TEEB Pavan Sukhdev a člen někdejší NERV Miroslav Zámečník.

▲ Velvyslankyně Švédska v ČR Catherine von Heidenstam na Fóru reprezentovala švédské předsednictví v Radě EU.

„Ekonomika nezezelená sama od sebe. Je třeba, aby vlády vytvořily potřebné prostředky pro podnikatelský sektor. Veřejnost musí dostat srozumitelně podané informace o vědeckých poznatcích o rizicích, která z dnešní situace plynou,“ prezentoval Pavan Sukhdev další ze závěrů jednání. Podle profesora Jana Švejnara je v ekonomickém sektoru množ-

ství subjektů, které mají o zelenou ekonomiku zájem. „Současné ekonomické krize bychom měli využít jako katalyzátoru obrátu k této nové ekonomice,“ řekl Jan Švejnar. „Ta musí být především udržitelná, tedy neprojídat přírodní zdroje, musíme je přestat spotřebovávat rychleji, než je Země schopna nám je nabízet,“ dodal Pavan Sukhdev.

Další informace k tématu najdete v rubrice Analýzy, souhrny, komentáře.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red), Foto Jan Symon

Týden mobility 2009

V 85 městech České republiky a 1664 městech zemí EU a navíc i pěti zemích jiných kontinentů (Brazílie, Ekvádor, Japonsko, Jižní Korea a Kanada) letos probíhala celoevropská kampaň Evropský týden mobility (16. – 22. září) včetně Evropského dne bez aut (22. září).

Evropský týden mobility má za cíl osvětou a dobrým příkladem pomoci rozvoji udržitelné dopravy – tedy veřejné dopravy, cyklistiky či chůze – a zlepšení ovzduší a klimatu ve městech. Letošním tématem kampaně bylo: Naše město – naše klima. Organizátoři tak upozorňovali na fakt, že automobilová doprava ve městech nejen přispívá ke globálním změnám klimatu, ale mění také samotné „klima“ města a jeho ulic. Letošní motto kampaně rovněž mělo zdůraznit, že dobré podmínky pro život ve městě mohou občané vytvořit tím, že změni své návyky, vymění auto za jízdní kolo, dostanou se do práce či do školy pěšky nebo veřejnou dopravou. Lidé také během Týdne mohli zastupitelům města či obce navrhnout, co by se dalo zlepšit, aby jejich město přispívalo ke klimatickým změnám co nejméně.

Česká republika patří mezi pravidelné a úspěšné účastníky Týdne mobility. Mnoho účastnických měst se rekrutuje z Národní sítě Zdravých měst, v dalších městech pak iniciují účast v kampani aktivní místní nevládní organizace. Mezi českými městy byla zastoupena téměř všechna krajská města (vyjma Olomouce a Ostravy), mnoho měst se kampaně účastnilo již po několikáté, rekordmani (České Budějovice, Hlučín, Hodonín, Kroměříž a Vsetín) již poosmé.

Akce Evropského týdne mobility můžeme rozdělit na dvě části. První je zábava, poučení, informace – výukové programy ve školách, výstavy, besedy, festivaly, cykloprojíždky a výlety. MHD byla ve 14 městech zdarma a lidé, kteří si odvykli jezdit MHD či příměstskou vlakovou dopravou, si mohli v tomto týdnu znovu vyzkoušet, zda jim ježdění MHD či příměstskými vlaky neušetří čas a peníze.

Druhá část kampaně je dlouhodobá a přetrvává, nekončí 22. září. Města zavádějí řadu pozitivních změn, které napomáhají k vyšší bezpečnosti chodců a cyklistů (zklidňování dopravy, přerozdělení dopravního prostoru ve prospěch chodců

a MHD); ke zlepšení kvality ovzduší, snížení prašnosti i skleníkových emisí. Směřují také k tomu, aby se do center a ulic měst vrátil život. Jde o opatření, která města uskutečňují průběžně (zdaleka nejen kvůli kampani) v rámci svého dlouhodobého rozvoje. Kampaň Evropský týden mobility slouží tedy také jako „výstavní skříň“ pro tyto příklady dobré praxe.

Co zajímavého se během Evropského týdne mobility v českých městech a obcích dělo?

Například hlavní město Praha uzavřelo v neděli 20. září Smetanovo nábřeží a Palachovo náměstí automobilové dopravě a pozvalo všechny Pražany i návštěvníky města na promenádu po nábřeží bez aut. Do akce se zapojily i další městské části, např. Praha 2, která také uzavřela několik ulic a kde sdružení Auto*Mat pořádalo cyklojízdu.

V Turnově zahájil spolu se zástupci města Evropský den bez aut náměstek ministra životního prostředí František Pelc.

V Havlíčkově Brodě žáci základních škol za účasti Městské policie kontrolovali chodce na přechodu a odměnili ty, kteří přecházejí bezchybně. Ve Frýdlantu studenti Gym-

názia Frýdlant zorganizovali pokus o zápis do České knihy rekordů v nejvyšším počtu kol na jednom místě. V Kojetíně zahájili Den bez aut starostové měst a obcí z mikroregionu Střední Haná projíždkou na kolech.

Město Zlín se během dne pokusilo překonat národní rekord ve sběru použitých baterií. Každý, kdo baterie donesl, mohl vyhrát cenu. Organizátoři na náměstí Míru nabídli veřejnosti program Svět recyklace a sochu Šrotonátora z elektroodpadu.

V Třebíči vyzvali občany: „Nechte auto doma, není to těžké, jeďte alespoň dnešní den na kole nebo běžte do práce či do školy pěšky“. Ti, kteří nechali „plechového miláčka“ doma a přišli pěšky nebo jiným ekologickým způsobem (na kole, koloběžce, na kolečkových bruslích apod.), získali za odměnu v cíli snídani. Také starosta města Ivo Uher jel do práce na kole.

V Lázních Bělohrad představilo občanské sdružení Život bez bariér dětem i dospělým život tělesně postižených. V Prachaticích se konala soutěž Vyzdob si svůj vůz pro všechny, kdo mají kola, koloběžky, tříkolky, kočárky, brusle nebo cokoli jiného, co nemá motor a jede – městem na závěr projel průvod těchto vyzdobených vozidel.

Ve Vsetíně si mohli zájemci vyzkoušet nezvyklé druhy dopravních prostředků, jako jsou koloběžky či skákací boty. Byly připraveny i exhibice borců na kolech, jednokolce či koloběžkách a pro uměnímilovné výtvarná dílna, kde si mohli ozdobit své kolo nebo koloběžku.

Ministerstvo životního prostředí koordinuje ETM a EDPA v rámci České republiky ve spolupráci s Evropskou komisí.

Přehled všech měst, která se v ČR zapojila do letošního Evropského týdne mobility a Evropského dne bez aut, najdete na webových stránkách www.mzp.cz/etm, včetně aktualizovaných programů jednotlivých měst.

Eva Veverková, tiskové oddělení MŽP,
upraveno (red)

Evropský soudní dvůr o skleníkových plynech

Evropský soudní dvůr v Lucemburku 23. září 2009 ve dvou prvoinstančních rozhodnutích konstatoval, že Evropská komise nemá právo určit členským zemím objem skleníkových plynů, který mohou vypustit do ovzduší v rámci svého Národního alokačního plánu.

Soud tak rozhodl na základě žalob Polska a Estonska. Podobnou žalobu podala v roce 2007 i česká vláda.

Ministerstvo životního prostředí po tomto rozhodnutí Evropského soudního dvora vyčká s předložením návrhu na stažení žaloby proti Evropské komisi až do konečného a pravomocného rozhodnutí. Žalobní důvody jednotlivých členských států proti Evropské komisi nejsou totožné, nelze proto dovodit jednoznačné závěry, jak soud první instance rozhodne v případě České republiky, případně zda bude rozsudek napaden a s jakým konečným výsledkem.

„Nyní podrobně analyzujeme odůvodnění obou rozsudků. Pokud by se Evropská komise proti rozhodnutí neodvolala nebo jej soud po odvolání potvrdil, mělo by to závažné důsledky pro fungování evropského systému obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů v probíhajícím obchodovacím období, tj. do roku 2012,“ komentoval rozhodnutí první náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík. „Na pravidla platná po roce 2013 by však dnešní rozsudek neměl mít žádný vliv, protože jsou určena novou legislativou, energeticko-klimatickým balíčkem, který přijaly všechny členské stá-

ty sedmadvacítky. Také mezinárodní vyjednávání o závazcích z budoucí klimatické dohody, která mají vyvrcholit v prosinci 2009 v Kodani, se týkají až období od roku 2013,“ dodal Jan Dusík.

Ministerstvo životního prostředí proto až do definitivního rozhodnutí nebude vládě předkládat návrh na stažení české žaloby proti rozhodnutí Evropské komise o Národním alokačním plánu ČR na léta 2008 – 2012.

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Ministr v Českém Švýcarsku

Ministr životního prostředí Ladislav Miko se setkal se starosty obcí Českého Švýcarska.

Ministr tak osobním setkáním 18. září reagoval na dřívější dopis starostů, ve kterém byly formulovány návrhy na usnadnění přístupu k dotačním prostředkům pro malé obce v okolí národního parku. Starostové během schůzky obeznámili ministra s dosavadními zkušenostmi s čerpáním dotačních prostředků i s některými zátěžemi v souvislosti s přílivem návštěvníků v turistické sezóně a požádali jej o pomoc při prosazování jejich návrhů.

„Národní park přináší obcím zasahujícím na jeho území nejen exkluzivní polohu, ale také některé specifické povinnosti vyžadující systémová řešení,“ přislíbil starostům podporu ministr Ladislav Miko a dodal: „Spolupráci obcí s Národním parkem České Švýcarsko při hledání společných řešení hodnotím nejen na základě dnešní schůzky jako velmi dobrou.“

„Jednání navázalo na dřívější setkání starostů obcí iniciované Správou Národního parku České Švýcarsko, které proběhlo v březnu tohoto roku,“ řekl Handrij

Härtel, zástupce ředitele Správy NP České Švýcarsko. Výsledkem tohoto jednání byl dopis adresovaný ministrovi životního prostředí, kterým zástupci samospráv přizvali ministra k diskusi o úpravě podmínek pro žadatele o dotační prostředky.

Zejména malé obce kvůli stávajícím podmínkám často nesplňují základní předpoklady pro to, aby se mohly stát žadateli o dotace.

*Tomáš Salov, tiskový mluvčí Správy NP
České Švýcarsko, upraveno (red)*

Přípravy na kodaňský klimatický summit

V thajském Bangkoku proběhlo na přelomu září a října v pořadí již čtvrté jednání OSN o změně klimatu před klíčovým klimatickým summitem, který se odehraje v prosinci letošního roku v dánské Kodani.

Bangkotská jednání byla součástí cyklu přípravných konferencí, jež mají vést k dlouho očekávanému přijetí nové mezinárodní dohody o ochraně klimatu, která po roce 2012

nahradí dosavadní Kjótský protokol. Tématem bangkotských jednání byly především přetrvávající rozpory mezi rozvíjenými a rozvojovými zeměmi, zejména v otázce výše emisních redukčních závaz-

ků pro jednotlivé země, ale také v otázce finanční pomoci, která má být poskytována rozvojovým zemím – právě tyto dva základní elementy jsou klíčem k nalezení nové dohody. Českou delegaci v Ban-

gkoku vedl ředitel odboru změny klimatu MŽP Pavel Zámyslický.

Evropská unie, která na mezinárodním poli vystupuje jednotně pod vedením švédského předsednictví, na zasedání prosazovala své konkrétní představy o obsahu budoucí kodaňské dohody. Mezi ty klíčové patří udržení tzv. dvoustupňového cíle, tzn. že celková průměrná teplota Země se v tomto století nesmí zvýšit o více než 2 °C v porovnání s předprůmyslovou érou. K naplnění tohoto cíle však zatím chybí větší ochota k výraznějším redukcím ze strany rozvinutých i rozvojových zemí a pro „prolomení ledů“ bu-

de především klíčový konsensus mezi dvěmi největšími znečišťovateli – USA a Čínou.

EU jednala rovněž o podobě a možnostech financování klimatických opatření v méně vyspělých státech po roce 2012. Jedním z východisek pro úvahy o financích je sdělení Evropské komise z 10. září, ve kterém Komise odhaduje roční obnos financí nutných pro snižování emisí a adaptační opatření v rozvojových zemích na 100 miliard eur do roku 2020.

Paralelně s vyjednáváním v rámci Rámcové úmluvy OSN o změnách klimatu (UNFCCC) probíhají další rozhovory na úrov-

ni hlav států. Generální tajemník OSN Pan Ki-Mun svolal 22. září do New Yorku fórum hlav států ke změně klimatu. Ve svém projevu mimo jiné uvedl, že „selhání vyplývající z nepřijetí kýženého výsledku v Kodani by bylo morálně neomluvitelné, ekonomicky krátkozraké a politicky nerozumné. Zbývá nám již jen málo času a odpovědnost za odvrácení ekologické katastrofy je v našich rukou“.

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP
upraveno (red)*

Mezinárodní význam krkonošských rašelinišť potvrzen

Krkonošská rašeliniště na obou stranách hranice, tedy v českém Krkonošském národním parku (KRNAP) i polském Karkonoskem Parku Narodowem (KPN), získala v září 2009 certifikát mokřadů mezinárodního významu.

Za českou stranu certifikát v polské Szklarske Porebě od Tobiase Salthé ze sekretariátu Ramsarské úmluvy o ochraně mokřadů převzali ředitel Správy KRNAP Jan Hřebačka a ředitel odboru péče o národní parky MŽP Vladimír Dolejský.

K předání certifikátu došlo na mezinárodní konferenci Geoekologické problémy Krkonoš, kterou uspořádala Správa KPN jako součást oslav 50. výročí vzniku národního parku na polské straně našich nejvyšších hor.

„Jde o významné ocenění, krkonošská rašeliniště patří k nejvýznamnějším ekosystémům krkonošské přírody. Jde o je-

den z fenoménů, které jsou důvodem existence národního parku v Krkonoších. I to, že jde o certifikát pro přeshraniční oblast, je důležité. Ukazuje to, že spolupráce mezi správami KRNAP a KPN jak ve vědeckém výzkumu, tak v praktické ochraně přírody, je úspěšná,“ řekl Vladimír Dolejský.

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red), foto autor*

► Rašeliniště mezi Lučníc
a Slezskou boudou.

Pět let integrovaného registru znečišťování

Na stránkách integrovaného registru znečišťování (IRZ) byly zveřejněny údaje o znečišťování životního prostředí v ČR za rok 2008. Jedná se již o pátý ohlašovací rok, za který jsou data veřejnosti zpřístupněna.

Poprve měla veřejnost možnost se s informacemi o množství vybraných znečišťujících látek vypuštěných z průmyslových a zemědělských provozoven seznámit 30. září 2005.

Za dobu existence integrovaného registru znečišťování narůstá počet ohlašujících provozoven. Za rok 2008 jsou k dispozici údaje od více než 1300 provozoven, což znamená výrazný nárůst oproti prvnímu ohlašovacímu roku –

údaje tehdy hlásilo necelých 900 provozoven. Konstantně narůstá návštěvnost stránek IRZ, které kromě údajů od provozovatelů nabízejí komplexní informační podporu pro všechny cílové skupiny, a také rozsah poskytovaných informa-

cí, zejména v oblasti sledování znečišťujících látek.

Rok 2008 znamenal rovněž změny v legislativě (Zákon č. 25/2008 Sb. a nařízení vlády č. 145/2008 Sb.), které se plně promítnou při ohlašování údajů do IRZ za rok 2009. Ministerstvo životního prostředí chystá rovněž v nejbližší době příručku pro provozovatele, která pomůže v nové legislativě se zorientovat.

Česká republika také v roce 2009 předala informace požadované evropskou legislativou (nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 166/2006) do evropského registru úniků a přenosů znečišťujících látek (E-PRTR), který bude poskyto-

vat údaje za všechny členské země EU.

Dalším úspěchem v této oblasti registrů znečišťování bylo dokončení ratifikačního procesu mezinárodního Protokolu o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek 12. srpna letošního roku.

Více k tématu v rubrice Analýzy, souhrny, komentáře.

Další informace: <http://www.irz.cz>

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

PROTOKOL O PRTR

Protokol o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek (Protokol o PRTR) je první mezinárodně platný dokument upravující fungování registrů znečišťování sjednaný v roce 2003 v Kyjevě. Protokol o PRTR vstoupil v platnost 8. října 2009 poté, co byl ratifikován 16 státy. Pro Českou republiku, která dokončila ratifikační proces 12. srpna 2009, je protokol platný od 10. listopadu 2009.

Zdroj: MŽP

Cyklistika a chůze – nedílná součást městské dopravy

„Cyklistika a chůze jsou nedílnou součástí dopravy ve městech, stejně jako urbanistického plánování a politiky,“ shodli se v září 2009 v Průhonicích u Prahy účastníci mezinárodní konference Panevropského programu pro dopravu, zdraví a životní prostředí (THE PEP), který funguje pod hlavičkou Evropské hospodářské komise OSN (EHK OSN) a Světové zdravotnické organizace (WHO).

Přispívá ke zvyšování kondice a zdraví obyvatel, snížení počtu dopravních nehod a zácp, hlukové zátěže i znečištění ovzduší, snižování skleníkových emisí a zvyšuje atraktivitu městských center,“ říká se v závěrečných akčních bodech, které účastníci konference schválili.

Jednání vyzvalo ministerstva dopravy, místního rozvoje, životního prostředí a zdravotnictví, aby proto v členských zemích EHK OSN cyklistickou i pěší dopravu všemožně podporovala a zahrnula jejich potřeby do svých plánů a strategií. „Cenné je, že jsme se v Průhonicích sešli i s kolegy náměstkyně ministrů pro místní rozvoj, dopravy a zdravotnictví. Podle toho, co na jednání zaznělo, panuje v této věci shoda i v rámci české vlády,“ sdělila náměstkyně ministra životního prostředí Rut Bízková.

Jak říká závěrečné prohlášení průhonicí konference, infrastruktura pro cyklisty a chodce by měla splňovat několik základních vlastností, aby byla opravdu funkční: musí být bezpečná, dostupná (například hendikepovaným občanům; znamená to ale také propojení a návaznost jednotlivých typů veřejné dopravy apod.), vhodně trasovaná, pohodlná a atraktivní.

Konkrétní zmínku si v závěrečném prohlášení vysloužily i půjčovny kol a také elektrokola, která zpřístupňují každodenní

ekologicky šetrnou dopravu po městě dalším skupinám obyvatel – například seniorům či lidem, kteří potřebují jezdit do práce například v obleku.

Účastníci konference vyzdvihli také roli nevládních organizací, které jsou často iniciátory konkrétních zlepšení podmínek pro chodce a cyklisty ve městech. V Praze je to například sdružení Auto*Mat, na evropské úrovni například European Cyclist Federation, European Greenways Association nebo International Federation of Pedestrians.

Celé setkání bylo uhlíkově neutrální. Co to znamená? Všechny 90 účastní-

ků oznámilo délku své cesty do Průhonic a pět, včetně typu dopravy. Centrum dopravního výzkumu, v.v.i. pak spočítá emise CO₂, které kvůli přepravě na konferenci vznikly, a MŽP zajistí výsadbu adekvátního počtu stromů, které dokážou stejný objem emisí pohltit. Stromy budou vysazeny podél cyklostezek ve městech v České republice. První z nich byl zasazen už v rámci samotného setkání přímo v Průhonicích.

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Vláda schválila rozšíření soustavy Natura 2000

Vláda České republiky 5. října 2009 jednomyslně schválila návrh ministra životního prostředí Ladislava Mika na rozšíření seznamu území soustavy Natura 2000 v České republice o 234 nových evropsky významných lokalit (EVL).

U dalších 25 stávajících lokalit došlo k rozšíření rozlohy. U 172 k drobnějším změnám. Celkem 21 lokalit z dosavadního seznamu, který dodnes obsahoval 879 lokalit, bylo vyřazeno. Jedná se o EVL, které již byly s Evropskou komisí konzultovány dříve a jejichž vyřazení Komise schválila, neboť u nich došlo k zániku předmětu ochrany, tzn. pominul důvod, proč daná území chránit. Z toho důvodu nebyly vůbec zařazeny do evropského seznamu a jejich vyřazení z národního seznamu je jen formálním aktem, jak sladit evropský a národní seznam. Soustava Natura 2000 v České republice po tomto rozhodnutí vlády pokrývá 10,11 % území ČR namísto dosavadních 9,25 %.

„Hlasování vlády mě velmi potěšilo. Zařazení konkrétních území jsme poctivě předjednávali s vlastníky pozemků, obcemi a dalšími partnery. Je za tím obrovský kus práce. Tímto rozšířením seznamu by měla být soustava Natura 2000 u nás téměř kompletní, zbývá dojednat jen několik málo lokalit,“ řekl ministr životního prostředí Ladislav Miko.

Vytvoření soustavy Natura 2000 – tedy sítě ptačích oblastí a evropsky významných lokalit – je povinností každého členského státu Evropské unie. Soustava chrání evropsky významné druhy živočichů a rostlin a také zachovalé typy přírodních stanovišť. Na územích pod ochranou soustavy Natura 2000 je třeba hospodařit takovým způsobem, aby nedošlo k ohrožení předmě-

tu ochrany – tedy zmíněných živočišných a rostlinných druhů nebo přírodních stanovišť. V seznamu jsou zapsané například louky se vzácnými bylinami, části lesů, rybníky, ale také třeba půdy kostelů, na nichž žijí netopýři.

Souhrnný přehled všech nových i měněných EVL, včetně popisu v nich chráněných přírodních prvků a zakreslení v mapách je k dispozici na adrese: http://www.mzp.cz/cz/seznam_evropsky_vyznamnych_lokalit.

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Diplomaté vyzývají Island k ochraně velryb

Česká republika se připojila k přátelské demarši 26 členských států Mezinárodní velrybářské komise určené Islandu.

Diplomatická demarše byla pod britským vedením předána islandské vládě 2. října tohoto roku. Tato diplomatická výzva upozorňuje na přetrvávající problém s lovem velryb na Islandu. Dokument zároveň oceňuje rozhodnutí islandské vlády znovu přehodnotit její postoj k lovu velryb.

V demarši je vyjádřeno zklamání z rozhodnutí bývalé islandské vlády z ledna 2009, kdy představitelé země znovu autorizovali lov velryb pro období příštích pěti let. Toto rozhodnutí nebere ohledy na dlouhodobé mezinárodní snahy o ochranu kytovců. Navíc Islandský institut pro výzkum moří doporučil tamní vládě zvýšit kvóty pro lov velryb v letošní sezóně.

Podepsané státy vyzývají islandskou vládu, aby se připojila k mezinárodnímu moratoriu na komerční lov velryb a vzala zpět svoji výhradu, kterou Island podal v roce 2000.

Demarše oceňuje úsilí, které vyvíjí Island v rámci různých mezinárodních dohod na ochranu přírody a vyjadřuje přání, aby rozšířil toto své úsilí i na ochranu kytovců. Demarše rovněž vyzdvihuje roli, kterou Island hraje v oblasti pozorování velryb, které má přínosy nejenom výchovné a vzdělávací, ale i ekonomické a sociální. Zároveň je vyjádřena podpora rozhodnutí islandské vlády vyhradit určité oblasti moře pouze pro pozorování velryb.

Státy podepsané pod touto diplomatickou demarší podporují rozhodnutí současné vlády Islandu přehodnotit postoj ke komerčnímu lovu velryb, vyzývají k respektování světového moratoria

Mezinárodní velrybářské komise (IWC) a ukončení komerčního lovu. Česká republika se svým podpisem připojila k této výzvě jako jediná ze zemí bývalé východní Evropy.

*Jarmila Krebsová, tiskové oddělení
MŽP, upraveno (red)*

Výstava Národní klimatické a environmentální výzvy

Na radnici v dánském Frederiksbergu se v souvislosti s nadcházející klimatickou konferencí v Kodani konalo 23. října 2009 zahájení mezinárodní výstavy pod názvem Národní klimatické a environmentální výzvy.

Výstavu zorganizoval výbor Kulturní konfederace zahraničních společností (v dánské zkratce K.U.K.S.) ve spolupráci s radnicí ve Frederiksbergu, na její přípravě se pak podílela velvyslanectví se sídlem v Kodani. České panely na téma klimatické změny a dotační program Zelená úsporám pro výstavu připravilo Ministerstvo životního prostředí. Výstavy se zúčastnily přibližně tři desítky zemí. Na zahájení promluvil starosta města Frede-

riksberg Jørgen Glenthøj, doyen a velvyslanec Nicaragujské republiky v Dánsku Ricardo José Alvarado Noguera a prezidentka konfederace K.U.K.S. Eleonor J. Bomholtová.

Zdroj: Barbora Stejskalová

► Český panel výstavy Národní klimatické a environmentální výzvy.

Česko a Rakousko se dohodly o kůrovci

Dohodu o ochraně lesů na společné hranici v Národním parku Šumava podepsali 13. října 2009 ve Vídni český ministr životního prostředí Ladislav Miko a jeho rakouský kolega Nikolaus Berlakovich.

Dohoda vychází z diferencovaného managementu lesních ekosystémů na obou stranách hranice. Jejím cílem je maximálně omezit riziko šíření kůrovce a zároveň zajistit účinnou ochranu přirozených procesů v lesích národního parku," shrnul ministr životního prostředí Ladislav Miko.

„Klíčové je, že jsme se dohodli na pravidelném společném česko-rakouském monitoringu stavu lesa, jeho přirozené obnovy i vývoje populací lýkožrouta," vysvětlil náměstek ministra životního prostředí František Pelc. „Rakouská strana se v dohodě zavázala, že v částech hospodářských lesů, přiléhajících k nejcenějším zónám národního parku, vyhlásí do 1. května 2010 zvláštní režim, který zajistí, že zásahy proti kůrovci nepovedou k holinám, které by otevřely šumavské lesy síle větru. Takový režim už Rakušané vyhlásili v oblasti Trojmezí, do 1. května by měli obdobný režim vyhlásit i v oblasti Smrčiny," dodal náměstek Pelc.

Na české straně budou zásahy diferencované s ohledem na fakt, že tu nejde o lesy hospodářské, ale o lesy národního

parku, jejichž cílem není produkce dřeva, ale ochrana přírodních procesů a lesního ekosystému jako celku. Ve vymezených oblastech podél hranice byl stanoven ochranný pás, široký 200 metrů, kde se bude proti kůrovci efektivně a účinně zasahovat různými způsoby, odstupňovanými s ohledem na ochranu ekosystémů. Půjde vždy o nedestruktivní metody. V pásu bude aplikován postřik přirozeným nepřitelem kůrovce, houbou *Beauveria bassiana*, napadené stromy budou případně asanovány loupáním nastojato, v případě polomů a vývrátů budou padlé stromy rovněž oloupány. V oblasti horských smrčín v nejvyšších partiích hraničního hřbetu Trojmezí, která patří z hlediska ochrany přírody k nejcenějším

územím národního parku, zůstává režim plně bezzásahový.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP, upraveno (red)

► Rakouský ministr životního prostředí Nikolaus Berlakovich a český ministr životního prostředí Ladislav Miko právě podepisují dohodu o ochraně lesů na česko-rakouských hranicích v oblasti Národního parku Šumava.

Foto Veronika Hunt Šafránková

První Cena Ivana Dejmal

Historicky prvním laureátem Ceny Ivana Dejmal se stal nestor české environmentální žurnalistiky, dnes redaktor týdeníku Euro a moderátor pořadu Českého rozhlasu 6 Zeměluč Čestmír Klos.

Cenu Čestmíru Klosovi v jeho rodných Velichovkách předali 17. října tohoto roku předseda Společnosti pro krajinu, jež cenu uděluje, architekt Ivan Plicka a manželka Ivana Dejmal Kateřina.

Ivan Dejmal byl v letech 1991 – 1992 historicky druhým ministrem životního prostředí České republiky. Díky jeho úsilí získala Česká republika řadu progresivních zákonů na ochranu životního prostředí, především zákon o ochraně přírody a krajiny. Ivan Dejmal byl zakladatelem Společnosti pro krajinu a cyklu konferencí Tvář naší země – Krajina domova. Společnost pro krajinu se rozhodla udělovat Cenu Ivana Dejmal po jeho smrti v únoru 2008. Záštitu nad cenou převzal první prezident České republiky Václav Havel.

O laureátovi letošní Ceny Ivana Dejmal rozhodla komise osobností ve složení Petr Pithart, místopředseda Senátu, Ivo Tábora, ředitel Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, Milan Horáček, bývalý poslanec Evropského parlamentu za německou Stranu zelených, František Pelc, náměstek ministra životního prostředí, architekt Ivan Plicka a Kateřina Dejmalová,

literární historička. Komise vybírala ze tří finalistů, mezi nimiž byli kromě Čestmíra Klose rovněž místostarosta Horního Jiřetína Vladimír Buřt a vědec, bývalý ředitel Českého ekologického ústavu, Josef Seják. Na Cenu Ivana Dejmal bylo nominováno bezmála 40 osobností.

Laureát Ceny Ivana Dejmal získává právo zasadit strom v místě, které si sám zvolí. Čestmír Klos zvolil pro tento účel své rodné Velichovky nedaleko Jaroměře. „To, že Čestmír na Velichovky nezapomněl a vybral si pro tuto příležitost naši obec, je pro nás velká čest,“ neskrýval v sobotu své dojetí starosta obce Josef Karel. Spolu s Čestmírem Klosem pak na palouku před jižní zdí místního hřbitova zasadil klon památné sedloňovské lípy velkolisté a přislíbil, že tu nezůstane osamocená. „Rozhodli jsme se, že Čestmírov strom se stane základem lipového hájku. Čeká nás řada výročí, například 625 let od první písemné zmínky o Velichovkách. Při takových příležitostech vždycky hájek dostane další strom,“ řekl starosta Karel.

Čestmír Klos získal Cenu Ivana Dejmal za „své celoživotní dílo v propagaci tématu krajiny a šíření myšlenek zlepšující věci veřejné“.

„Čestmír byl vždycky nepohodlný. Za minulého režimu, kdy nakonec musel opustit místo hudebního redaktora časopisu Melodie. Přesídlil pak do Krkonoš, kde se proměnil v ekologického novináře, jímž zůstal dodnes. A i dnes je nepohodlný řadě lidí a lobbistů. Dokáže totiž srozumitelně lidem vysvětlovat řadu laicky obtížně uchopitelných věcí a to se řadě lidí nelíbí,“ říká Kateřina Dejmalová.

„Ivan Dejmal mě naučil, že na krajinu je třeba se dívat „ze sedla koně“. Paradoxem je, že ani on, ani já jsme nikdy na koni neseděli. Ale zůstává ve mně to, že pohled na krajinu musí mít lidské měřítko. Není možné krajinu posuzovat třeba pohledem z vrtulníku a pak pronášet razantní soudy o tom, čemu vůbec nerozumíme,“ řekl Čestmír Klos při přebírání ceny. „Na krajinu a přírodu prostě myslet musíme. V opačném případě můžeme totiž zničit nenávratně to, co už se nikdy nemusí podařit obnovit,“ dodal Klos.

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red), foto autor*

◀ Laureát Ceny Ivana Dejmal, novinář Čestmír Klos.

◀ U klonu památné sedloňovské lípy bude Čestmíra Klose a Ivana Dejmal připomínat pamětní deska.

◀ Pohled na věž velichovského kostela skrz listy nově zasazené lípy velkolisté.

◀ Lípa zasazená v sobotu ve Velichovkách má svůj rodokmen...

Ekofilm 2009: Velkou cenu získal Architekt odpadu

V sobotu 10. října proběhl v Městském divadle v Českém Krumlově slavnostní večer s předáváním cen 35. ročníku MFF Ekofilm. Ceny byly uděleny ve 13 kategoriích. Velkou cenu Ekofilmu a současně cenu diváků získal film anglického režiséra Olivera Hodge Architekt odpadu.

Jednoznačný vítěz

Šestičlenná mezinárodní porota nejvíce ocenila mimořádně poutavý a vysoce profesionálně zpracovaný snímek. Film sleduje úsilí architekta Michaela Reynoldse, který v době celosvětově se rozšiřujícího konsumu staví levně, plně funkční domy z odpadu. Současně bojuje s byrokracií a zákony Nového Mexika. Dokument sleduje architektovu neúnavnou snahu zlegalizovat jeho alternativní stavby v Novém Mexiku.

„Ekofilm 2009, ve spojitosti s udělením Velké ceny, byl výjimečně jednoduchý“, řekl člen mezinárodní poroty, kameraman a režisér Steve Lichtag a dodal: „Film, jako je Architekt odpadu, se zrodí jednou za čas, dokonalý příběh, dokonalé zpracování. Mě film uchvátil a s porotou jsme se shodli jednoznačně.“

Distribuci filmu Architekt odpadu do českých kin finančně podpořilo MŽP.

Režisér Hodge o Architektovi odpadu

Cenu si osobně převzal režisér Oliver Hodge, který říká: „Často se mne novináři ptají, jestli jsme něco ve filmu neinscenovali, zejména pasáže z kongresu, kde se Michael snažil prosadit změnu zákona. Odpovídám: ne, vše je skutečné, nic nebylo nahráno. Ani by nebylo možné něco zinscenovat.“

Podle čeho jste se rozhodovali odjet stavět Michaelovy domy právě na Andamanské ostrovy postižené vlnou tsunami?

„Michaela zvali na různá místa, aby tam postavil svou Zeměloď. Já jsem ho přesvědčil, abychom jeli právě tam. Argumentoval jsem množstvím odpadu, který tam vznikl, životním stylem odlišným od západních zemí. Viděl jsem v tom historickou událost a další důkaz pro obhajobu návrhu změny zákona v mexickém kongresu.“

Žijete v domě od Micheala Reynoldse, v Zeměloďi?

„Bohužel ne, bydlím v normálním anglickém domku, ale snažím se jej měnit tak, aby byl trvale udržitelný.“

Čekali jste, že vyhrájete hlavní cenu Ekofilmu?

„Je to pro mne velká čest. Vyhráli jsme různé ceny, ale hlavní ještě ne. Myslím, že tento film se na „zelený“ festival velmi hodí a jsem šťastný, že jsme dostali Velkou cenu Ekofilmu. Ano, Architekt odpadu je možná trochu drzá ekologická propaganda, příběh Michaela mne pohltil, ztratil jsem odstup, ale to mi dodávalo sílu, že jsem film točil tři roky za málo peněz. Ekologickými tématy se zabývám 20 let, vnímám, kam směřuje naše planeta, proto jsem se pustil do zdokumentování Michaelova příběhu. Nyní se chystám o něm natočit další film.“

Rekordní Ekofilm

Slavnostní večer moderoval Jaroslav Dušek, který byl průvodcem celého festivalu.

Ekofilm letos probíhal tradičně v Českých Budějovicích a v Českém Krumlově a nově také tři dny v Třeboni. Kromě obvyklých festivalových center (v Českých Budějovicích v kině Kotva a na Přírodovědecké fakultě Jihočeské univerzity, v Českém Krumlově v Městském divadle a v sálech Prelatury) jste jej mohli navštívit i na dalších místech (například v česko-budějovickém Domě knihy Kanzelsberger, v Solnici, klubu Velbloud, českokrumlovském kině J&K aj.).

Kinobus jezdil po jihočeských městech. Školáci v Chotovinách, v Plané nad Lužnicí, Veselí nad Lužnicí, Ledenicí a v Kaplici tak mohli vidět některé snímky letošní přebohaté nabídky.

Do soutěže MFF Ekofilm byl letos přihlášeno rekordní počet filmů – 225 snímků ze 40 zemí světa. Do vlastní soutěže postoupilo 53 vybraných filmů, které hodnotila šestičlenná mezinárodní porota ve složení: režisérka Alena Činčerová, architekt Vlado Milunić, režisér Michael Havas, režisér Ilja Ruppeltdt (Nový Zéland), režisér Steve Lichtag a dramaturg Jacques Génot (Francie).

Rekordní byla letos i návštěvnost Ekofilmu. Návštěvníků všech věkových kategorií přišlo celkem na 8 tisíc.

Foto Libor Sváček

▲ 35. ročník Ekofilmu oficiálně zahájil film Čas hlupáků.

▲ Režisér Oliver Hodge přebírá Velkou cenu Ekofilmu za svůj snímek Architekt odpadu.

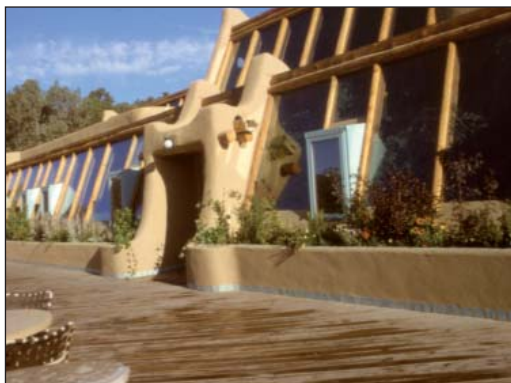

Foto © 2005–2009 Aerofilms

▲ Ekofilm letos získal novou vizuální identitu. Foto Libor Sváček

EKO FILM

NOVÝ DESIGN EKOFILMU

Ekofilm letos získal i nové logo a festivalový design, včetně podoby webových stránek. Grafické proměny se jako vítězka soutěže ujala mladá výtvarnice Věra Marešová.

„Při tvorbě nového loga jsem vycházela z názvu ekofilm, zvolila jsem přístup, který bude pracovat se samotným nápisem EKO“, říká Věra Marešová a dodává: „Dále začaly vznikat různé varianty s písmeny EKO. Po dlouhé hře a tvoření několika variant vznikl piktogram – kytky, která je samotným nápisem EKO. Symbol – kytky je jednoznačně čitelná a nezaměnitelná ve vztahu s obsahem a zaměřením festivalu, je výrazná – emotivní a tvárná.“

Věra Marešová je absolventka Střední školy uměleckých řemesel Brno a Vysoké školy umělecko-průmyslové v Praze, Ateliéru grafického designu a vizuální komunikace. Ve své prozatím krátké profesionální kariéře na sebe již upozornila několika významnými úspěšnými pracemi.

Veronika Dušková, tisková mluvčí MFF Ekofilm, upraveno (red)

Za rok opět nashledanou

Hlavním tématem Ekofilmu byly klimatické změny a jejich souvislosti.

Půlkulatý 35. ročník nabídl vedle filmů, besed, seminářů, workshopů, výstav a divadelních představení i řadu novinek. Vedle zmíněného Kinobusu byla hlavní novinkou Ekofilmu změna vizuální podoby festivalu včetně nového loga a znělky. Program nově nabízel řadu doprovodných koncertů, zahajovací cyklojízdu, Road show Nadace Partnerství, představení projektu Velká výzva Hnutí Duha, návštěvu muzea Fotoateliér Seidl, jízdu

na koloběžce z Kletě do Českého Krumlova, setkání tvůrců filmu Postřiziny po 30 letech a další akce.

Ekofilm by se nemohl uskutečnit bez spoluvyhlášeatelů a řady finančních, mediálních partnerů a dalších partnerů, jimž organizátoři děkují za podporu.

36. ročník Ekofilmu se bude konat od 4. do 10. října 2010. Nenechte si ho ujít!

Vše o festivalu najdete na internetových stránkách www.ekofilm.cz.

Veronika Dušková, tisková mluvčí MFF Ekofilm, upraveno (red)

▲ Staré a nové logo Ekofilmu.

▼ Ministr životního prostředí Ladislav Miko a moderátor festivalu Jaroslav Dušek zahajují výstavu Švýcarskem po stopách změny klimatu a Prima klima ve foyer Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity.

Foto Libor Sváček

FILMY OCENĚNÉ NA EKOFILMU 2009

Velká cena Ekofilmu 2009

– Architekt odpadu (Velká Británie)

Zvláštní cena mezinárodní poroty

– Požehnaný hnůj – neobyčejný příběh hovínka (Francie)

Cena v kategorii publicistika, zpravodajství

– Komu patří moře? Zápas o poslední zdroje (Německo)

Cena v kategorii dokument

– Afghánské ženy za volantem (Slovensko)

Cena v kategorii vědecký, vzdělávací pořad

– Akrobati ve vzduchu – fantastické dovednosti ptáků (Německo)

Cena v kategorii volná tvorba

– Evropské pexeso (ČR)

Cena vyhlášeatele – MŽP

– Martán spasitel (ČR)

Cena vyhlášeatele – občanského sdružení Ekofilm

– Monsanto, váš velký bratr v podnikání (Francie, Kanada, Německo)

Cena vyhlášeatele – statutárního města České Budějovice

– Ekozločiny: zabijáci ozónu (Německo)

Cena vyhlášeatele – města Český Krumlov

– Natura bohemia (ČR)

Cena vyhlášeatele – Jihočeského kraje

– Bhútán – hledání štěstí (Slovensko)

Cena studentské poroty

– Slzy Konga (ČR)

Zdroj: Ekofilm

Dotace pro vodohospodářské projekty

Ministerstvo životního prostředí a Státní fond životního prostředí České republiky vyhlásily již XIII. výzvu pro podávání žádostí o poskytnutí podpory v rámci Operačního programu Životní prostředí (OPŽP). Žádosti budou přijímány od 2. listopadu 2009 do 5. ledna 2010.

OPERAČNÍ PROGRAM
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti

Pro vodu,
vzduch a přírodu

Výzva je určena pro projekty vedoucí ke snížení znečištění vod z komunálních zdrojů a zlepšení jakosti pitné vody a byla zařazena do harmonogramu výzev na jaře tohoto roku jako jeden z protikrizových instrumentů v Operačním programu Životní prostředí.

Dotace jsou určeny pro projekty zaměřené na výstavbu, rekonstrukci a dostavbu stokových systémů sloužících veřejné potřebě a dále na výstavbu, rekonstrukci a intenzifikaci centrálních čistíren odpadních vod nebo zajištění odpovídajícího přiměřeného čištění v aglomeracích pod 2000 ekvivalentních obyvatel, které se nachází v zemích vyžadujících zvláštní ochranu, tj. národní parky a chráněné krajinné oblasti včetně jejich ochranných pásem, lokality soustavy Natura 2000, ochranná pásma vodních zdrojů, ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod, chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) a v povodí vodního díla Nové Mlýny v souladu s platnými předpisy ČR i EU.

Dále o podporu mohou žádat zájemci s projekty zaměřenými na výstavbu, rekonstrukci a intenzifikaci úpraven vody, zdrojů pitné vody a privaděčů zásobujících více než 2 000 obyvatel a výstavbu a dostavbu rozvodných sítí pitné vody a souvisejících

objektů sloužících veřejné potřebě v obcích nad 2 000 obyvatel. Tyto projekty budou podpořeny i v případě aglomerací pod 2 000 obyvatel, které jsou zároveň umístěny v územích vyžadujících zvláštní ochranu. Podmínkou je, že projekt bude součástí komplexního řešení zásobování vodou a odvádění a čištění odpadních vod v těchto aglomeracích.

Výše prostředků určená pro tuto výzvu dosahuje částky 8 miliard korun. Z toho na projekty na snížení znečištění vod je určeno 5 miliard korun a na projekty vedoucí ke zlepšení jakosti pitné vody 3 miliardy korun. Příjem žádostí o podporu bude ukončen před 5. lednem 2010, pokud objem požadované dotace z prostředků EU dosáhne u písemně došlých žádostí dvojnásobek uvedené alokace.

„Tento postup byl poprvé aplikován ve výzvě na zateplování veřejných budov. Opatření má přispět k menšímu počtu odmítnutých žádostí z důvodu vyčerpání alokace a větší jistotě žadatelů,“ vysvětluje opatření Petr Štěpánek, ředitel SFŽP ČR, „finanční prostředky na schválené projekty se také rychleji dostanou k žadatelům, což je významné opatření v současné finanční krizi.“

Na internetových stránkách OPŽP www.opzp.cz bude od zahájení příjmu žádostí

zobrazeno počítadlo, které bude znázorňovat objem požadované dotace u přijatých žádostí. V případě naplnění dané alokace k danému dni budou až do konce pracovní doby přijaty všechny podané žádosti, bez ohledu na naplnění alokace.

Podaná žádost musí obsahovat všechny požadované přílohy dle charakteru projektu, viz Příloha č. 1 Směrnice MŽP č. 5/2008. Výjimku z tohoto pravidla lze uplatnit u následujících příloh:

- * územní rozhodnutí, stanovisko ČIŽP, odborný posudek AOPK nebo správy NP, a zde platí:

- * územní rozhodnutí musí být vydáno nejpozději ke dni podání žádosti, přičemž k nabytí právní moci musí dojít nejpozději do 5. 1. 2010,

- * stanovisko ČIŽP, odborný posudek AOPK nebo správy NP musí být vydáno a doloženo na SFŽP nejpozději do 5. 1. 2010.

Tato výjimka se vztahuje pouze na výše uvedené přílohy.

Všechny závazné dokumenty jsou k dispozici na internetových stránkách OPŽP www.opzp.cz.

Lenka Brandtová, tisková mluvčí SFŽP ČR

Program Zelená úsporám získá další prostředky

Česká republika prodá na základě dohod ze září a října tohoto roku další ušetřené emisní kredity Japonsku, Španělsku a Rakousku.

Japonsko

Podpisem dohody o prodeji dalších 20 milionů emisních jednotek AAU z České republiky do Japonska se 30. září 2009 uzavřelo téměř roční vyjednávání vedené ex-

pertním týmem Ministerstva životního prostředí.

Poslední potřebnou smlouvu k provedení obchodní transakce dnes v Praze podepsali ministr životního prostředí Ladislav

Miko a viceprezident japonské společnosti Mitsui & Co. Ken Abe. Vyjednaná cena jednotky AAU zůstává důvěrná, důvěrný je tedy nadále i celkový finanční objem této transakce.

Právo prodat jednotky AAU získala Česká republika díky tomu, že snížila své skleníkové emise k roku 2008 o zhruba 24 % vůči roku 1990, přičemž se v Kjótském protokolu zavázala k 8 % snížení. „Ukazuje to efektivitu ekonomických nástrojů ochrany klimatu. Japonsko, které bylo v roce 1990 technologicky mnohem výš než Československo, mělo ke snižování emisí horší výchozí pozici. My jsme díky rozpadu socialistického hospodářství a jeho zásadní změně ušetřili mnohem víc. Dnes tedy Japonsko přispívá k tomu, abychom emise mohli dále snížit. V přepočtu na obyvatele totiž patříme stále k nadprůměrným producentům skleníkových plynů,“ vysvětluje Jan Dusík, první náměstek ministra životního prostředí.

„Zároveň v současné době jednáme o prodeji jednotek AAU i se zájemci z řad dalších států a soukromých firem. Výnos všech těchto obchodů bude směřovat do programu Zelená úsporám,“ dodal Jan Dusík.

Španělsko

Smlouvu o převodu pěti milionů kjótských jednotek v rámci programu Zelená úsporám podepsaly v říjnu Česká republika prostřednictvím Ministerstva životního prostředí a španělské Ministerstvo životního prostředí, venkova a moří. Jedná se o prodej a nákup pěti milionů jednotek přiděleného množství (AAU) na základě Kjótského protokolu. Dohodu podepsali ministr Ladislav Miko a státní tajemnice pro změny klimatu Teresa Ribera Rodriguez.

Česká republika má na prodej k dispozici celkem 100 milionů jednotek přiděleného množství (včetně těch, které již prodala) a smlouva se Španělskem je již čtvrtou dohodou o nákupu jednotek přiděleného množství (na začátku roku 2009 podepsala Česká republika smlouvy s Organizací pro rozvoj nových energetických a průmyslových technologií a na podzim roku 2009 se společností Mitsui & Co., Ltd a s Rakouskem). V roce 2007 se rozhodla účastnit se mezinárodního obchodování s emisemi a v roce 2008 přijala obecný rámcový zákon, který toto obchodování upravuje.

Pro Španělsko je to třetí transakce tohoto typu poté, co vloni podepsalo smlouvu s Maďarskem a v září 2008 s Lotyšskem. Jedná se o součást snahy o to, aby se z mezinárodního obchodování s emisemi stal doplňkový flexibilní mechanismus, pomocí něhož budou moci strany uvedené v příloze I Kjótského protokolu splnit stanovené cíle.

Rakousko

Také ve Vídni v říjnu podepsal ministr životního prostředí Ladislav Miko se svým rakouským spolkovým kolegou Nikolausem Berlakovichem dohodu o prodeji kjótských kreditů – dalších 3,5 milionů jednotek AAU.

„Další prostředky tak získal program Zelená úsporám, zaměřený na instalace obnovitelných zdrojů energie a investice do energetických úspor v domácnostech,“ řekl ministr životního prostředí Ladislav Miko. „Zájem o program v posledních týdnech razantně roste. V září jsem podepsal rozhodnutí o dotaci pro prvních 107 žadatelů v celkové výši 15 milionů korun. V nejbližších dnech dostanu na stůl dalších zhruba 400 žádostí za celkem 50 milionů korun a další stovky žádostí zpracovává SFŽP,“ dodal ministr.

Pravidla obchodu s emisními kredity

Stejně jako v předchozích dvou případech uzavřených smluv, i v případě česko-rakouské dohody zůstává vyjednaná cena jednotky AAU i celkový finanční objem nadále důvěrné. Nevyužité právo vypouštět emise skleníkových plynů díky tomu může ve formě jednotek AAU prodat ostatním státům.

Prodej jednotek AAU má svá přísná pravidla. Výnosy za prodané kredity, které země získají od států, kterým se nedají Kjótský protokol plnit, musí prodávající země využít výhradně na speciální programy, které snižují emise skleníkových plynů. Za vypuštěné emise v jedné zemi se tedy snižují emise skleníkových plynů v jiné zemi.

Podle zákona o podmínkách obchodování s povolenkami na emise sklení-

JEDNOTKA AAU

AAU je jednotka v rámci Kjótského protokolu, která představuje obchodovatelné právo státu vypustit do ovzduší jednu tunu CO₂ v období 2008 – 2012. Přebytek svých jednotek může země, která snížila emise víc, než se v Kjótském protokolu zavázala, prodat prostřednictvím jednotek přiděleného množství – AAU (Assigned Amount Unit). Rozdíl mezi emisními kredity (jednotkami AAU) a emisními povolenkami: Často dochází k záměně povolenek s kredity. S emisními povolenkami se obchoduje v rámci evropského systému emisního obchodování (EU ETS) a obchodují s nimi jednotliví znečišťovatelé, tedy podniky. Od roku 2013 přestanou být firmám přidělovány zdarma a budou si je muset nakupovat rovnou v aukcích. Emisní kredity (jednotky AAU) jsou součástí mechanismů Kjótského protokolu, v jehož rámci ČR musela celkově snížit produkci skleníkových emisí o 8 % vůči roku 1990. ČR aktuálně produkuje o 24 % méně skleníkových emisí než v roce 1990. Tento rozdíl (24 – 8 %) může republika prodat, v podobě tzv. AAU jednotek neboli emisních kreditů, zemím, kterým se Kjótský protokol plnit nedaří.

kových plynů nakládá s jednotkami AAU Ministerstvo životního prostředí a výnosy z prodeje jednotek AAU jsou příjmem Státního fondu životního prostředí, který je investuje výhradně do programu Zelená úsporám.

Ze všech letošních čtyř podepsaných transakcí získala Česká republika pro program Zelená úsporám již 16,8 miliardy korun, z čehož 13 miliard bude mít program na svých účtech ještě letos.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP, upraveno (red)

Výběrové dotační řízení MŽP pro rok 2010

Ministerstvo životního prostředí vyhlašuje výběrové dotační řízení pro občanská sdružení a obecně prospěšné společnosti pro rok 2010 – koordinační projekty v ochraně přírody a krajiny. Uzávěrka pro příjem žádostí je 7. prosince 2009. Bližší informace a formuláře najdete na www.mzp.cz.

Zdroj: MŽP

Cena ministra životního prostředí

Tradiční ocenění významným osobnostem v oblasti ochrany a péče o životní prostředí – Ceny ministra životního prostředí – předal ministr Ladislav Miko 3. října v Divadle Jára Cimrmana. Letošní ročník udělování cen přinesl novinky – ministr Miko se rozhodl zvláštním uznáním ocenit také významné publikace, které vyšly v poslední době, a tým českého předsednictví EU v oblasti životního prostředí.

Ministerská povinnost z nejpříjemnějších

„Každoroční udělování Cen ministra životního prostředí patří mezi příjemné ministerské povinnosti. Je to šance veřejně vyzdvihnout a ocenit ty, za nimiž je obrovský kus práce pro českou i evropskou přírodu a životní prostředí. Často jde o lidi, kteří nejsou žádnými veřejně známými celebritami, i když by si to velmi zasloužili. Snad o to ale ani nestojí, protože se celý život věnují raději své práci. I za to si ocenění i tu chvíli na piedestalu zaslouží,“ předeslal ministr Ladislav Miko.

Historicky poprvé se předávání Cen ministra životního prostředí zúčastnil předseda Vlády ČR Jan Fischer. Přišla také ministryně školství, mládeže a tělovýchovy Miroslava Kopicová, ministryně spravedlnosti Daniela Kovářová, ministr pro evropské záležitosti Štefan Füle, bývalí ministři životního prostředí Martin Bursík a Libor Ambrozek, místopředseda Poslanecké sněmovny Jan Kasal a další poslanci, senátoři a jiné osobnosti veřejného života.

Určitě večera stráveného v žižkovském divadle nelitovali, stejně jako všichni další hosté. Ceremoniál neformálně moderoval herec Petr Vacek, který vztah k životnímu prostředí jasně vyjádřil již před lety svou činností v Greenpeace. Rovnocenným partnerem mu byl se svým příjemným slovním projevem a vtipem hostitel – ministr Ladislav Miko. Upřímný potlesk hostů patřil i slovům premiéra Jana Fischera a samozřejmě všem oceněným. Ti s železnou pravidelností skromně poukazovali na zásluhy svých spolupracovníků a dalších lidí, bez jejichž podpory by v té chvíli nepřebírali cenu z rukou ministra.

Premiérové vyznání

Předseda české vlády Jan Fischer pozvání na tento večer přijal rád.

„Jsem hluboce přesvědčen, že v současné době už snad všichni víme a jsme, snad až na největší zatvrzelce, schopni si připustit, že udržitelný rozvoj tvoří tři pilíře – ekonomický, sociální a ekologický,“ řekl premiér na samý úvod. Za složitější pro-

blém ovšem označil praktické hledání cesty k rovnováze.

„Jsem velice rád, že se do sestavy oceněných dostávají ti, kteří mají lví podíl na úspěšném českém předsednictví právě v této oblasti. Budeme oceňovat také osobnosti, které přispěly mimořádně k tvorbě a vylepšování životního prostředí... Nesmírně rád jsem, že mezi nimi našla místo osobnost, které si mimořádně vážím, a to je Josef Vavroušek. Měl jsem tu čest potkat ho, když jsem za svého někdejšího šéfa federálního statistického úřadu navštěvoval schůze vlády a tam jsem vedle Josefa Vavrouška sedával. Našli jsme k sobě pevný a dobrý vztah a na diskuse s ním vzpomínám s láskou. Byl nesmírně inspirující. Škoda, že Josef Vavroušek už si cenu nemůže převzít osobně,“ uvedl premiér Fischer.

Čestná uznání za významné počiny

Ladislav Miko se rozhodl existující Cenu ministra životního prostředí rozšířit o kategorii udělovanou jako zvláštní uznání za významný počin. „Konkrétní výběr je hodně ovlivněn tím, co jsem měl možnost za posledních asi pět let číst, vidět nebo používat ve své práci,“ zdůvodnil ministr, „a musím říci, že v české kotlině se rodí řada velmi významných a z mého pohledu často i přelomových děl, která ovlivňují další vývoj v oblasti životního prostředí. Mám za to, že je správné tato díla ocenit.“

Moderátor Petr Vacek upozornil, že čestná uznání nejsou vytištěna na běžném papíru, nýbrž na papíru s certifikátem FSC. Co to znamená? „Je ze dřeva stromů, které vyrostou v lese, o který se pečovalo ekologicky,“ vysvětlil ministr Miko. Jako další ekologickou pozornost si všichni ocenění odnesli solární nabíječku mobilního telefonu.

DVD o ochraně přírody a kniha o Českém Švýcarsku

První zvláštní uznání udělil ministr Zdeňku Patzeltovi a Václavu Sojkovi za multi-

mediální DVD Ochrana přírody a krajiny v České republice a za spoluautorství publikace Národní park České Švýcarsko.

Reprezentativní fotografická publikace České Švýcarsko již dříve získala dvě významná ocenění – v soutěžích Nejkrásnější česká kniha roku 2003 a Fotografická publikace roku 2004. Ministr životního prostředí svým oceněním vyzdvihl přírodovědnou hodnotu publikace.

DVD Ochrana přírody a krajiny v České republice podává komplexní souhrn informací o národních parcích, chráněných krajinných oblastech, přírodních rezervacích i národních přírodních památkách. Obsahuje na 2 400 fotografií a 29 map od několika autorů, výukové snímky a film Natura Bohemica

Louky Bílých Karpat

Poté pozval Ladislav Miko na pódium specialistku na české orchideje Ivanu Jongepierovou, kterou ocenil jako editorku knihy Louky Bílých Karpat.

„Celá řada zahraničních specialistů z celé Evropy jezdí do Bílých Karpat dívat se, jak se má pečovat o louky, na kterých rostou orchideje. Přijedte se podívat v květnu nebo v červnu, jsou jich tam desítky druhů,“ jako očitý svědek a znalec komentoval ministr.

Ivana Jongepierová pracuje od roku 1986 jako botanička pro Správu CHKO Bílé Karpaty. Jejím hlavním zájmem je management a obnova travních porostů. V posledních letech je garantem odborných programů Českého svazu ochránců přírody Obnova luk a Orchideje.

Vážky České republiky

„Je to publikace velice zvláštní – Vážky České republiky,“ uvedl ministr další oceněné dílo a přiblížil jeho význam: „Dva hlavní autoři Aleš Dolný a Dan Bárta v ní přišli s velmi dobrým a v evropském kontextu nevídaně komplexním a obsažným dílem o vážkách. Dan Bárta vymyslel zcela novou metodu zobrazování vážek, se kterou mě seznámil. Je to metoda skenová-

ní vážek. Vážka se dá do skeneru, oskenuje se, pak se pustí a letí pryč..." Sálem se nesl potlesk.

Aleš Dolný působí jako odborný asistent na Přírodovědecké fakultě Ostravské Univerzity v Ostravě, kde přednáší obecnou ekologii, ochranu přírody a hydrobiologii. Zabývá se ekologií, faunistikou a ochranou vážek.

Dana Bártu jako zpěváka a muzikanta zná každý. Známo je i to, že se amatérsky zabývá fotografováním vážek. Ale málokdo tuší, než to při předávání ceny prozradil moderátor, že je po něm pojmenováno šídlo *Gynacantha bartai*.

Voda pro ozdravení klimatu

Následující čestné uznání obdržela publikace s názvem: Voda pre ozdravenie klímy – Nová vodná paradigma. Spolupracovali na ní autoři z České i Slovenské republiky: Jan Pokorný, Juraj Kohutiar, Martin Kováč, Michal Kravčík a Eugen Tóth.

Ladislav Miko o této volbě řekl: „Tato knížka totiž říká, že si zavinujeme celou řadu negativních dopadů a klimatické změny bezprostředně sami tím, jak jednáme s vodou a s vodním cyklem v naší krajině. A taky dává praktické návody, co s tím dělat. Myslím si, že to je věc, která v současné době, kdy se musíme na klimatickou změnu adaptovat, má obrovský význam, a proto si zaslouží ocenění.“

Krajina a revoluce

Čestné uznání za publikaci *Krajina a revoluce – Významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí* patří Jiřímu Sádlovi, Dagmar Dreslerové, Václavu Cílkovi, Pavlu Hájkovi a Petru Pokornému.

„Jak je to malinká knížečka, o to zajímavější je její obsah,“ uvedl ministr. „Přináší zcela netradiční pohled na to, jak se za posledních 10 000 let vyvíjela naše krajina, naše ekosystémy. Když jsem ji četl, chvílkami jsem si říkal: Co nás to vlastně učili? Je tam řada věcí, o kterých je třeba si říct, že asi byly jinak, než jsme se dověděli ve škole. Důvodem je především, že věda a ekosystémový výzkum postupují. Knížka dává i řadu návodů, jak se starat o ekosystémy v České republice.“

Jiří Sádlo při poděkování vyjádřil svou vděčnost „všem, kteří nějakým způsobem přispěli k tomu, aby tento stát fungoval normálním způsobem a aby nejenom věda, nejenom akademie věd, ale i školství, kultura a další obory činnosti nebyly vytulované...“

Tým českého předsednictví

Ke společnému předání následujícího čestného uznání Ladislav Miko pozval

na pódium svého předchůdce Martina Bursíka a vysvětlil:

„Rozhodl jsem se ocenit – což nebývá zvykem – pracovníky vlastního ministerstva... Chci tak vyjádřit uznání týmu českého předsednictví, který pracoval v oblasti životního prostředí v době, kdy Česká republika byla v předsednictví EU, za vynikající výsledky a za dokonalou práci, kterou ocenila celá Evropa.“

Za tým přišla cenu převzít jeho vedoucí Veronika Hunt Šafránková, ředitelka odboru Evropské unie.

Martin Bursík, který měl stejnou možnost poznat práci tohoto týmu, prozradil, co mnozí netušili: „Tohle je mimořádně milá příležitost, děkuji panu ministrovi, že si vzpomněl. Veronika Šafránková je skutečně ojedinělou osobou. Dokázala fantastickým způsobem motivovat celý tým... U Veroniky je ještě jedna věc výjimečná. Ona krátce před začátkem předsednictví porodila syna Tomáše, byla doma půl roku a vrátila se zpátky... Měla ohromnou podporu manžela Jamese Hunta, který se mezitím stal hlavním vyjednavcem ochrany klimatu za Českou republiku. Takže tento pár byl asi vůbec nejvýkonnějším párem českého předsednictví.“

Poděkování z úst Veroniky Šafránkové zaznělo podle očekávání – vstřícně a skromně:

„...ač cenu přijímám já, patří úplně všem, kteří se na českém předsednictví za životní prostředí podíleli. Byl to tým asi 80 lidí, kteří opravdu hodně intenzivně pracovali a vyvinuli maximální úsilí, a nejen pracovní, ale i osobní. Ze zkušenosti za těch deset let, co na ministerstvu působím, mohu říct, že bylo opravdu potěšení pracovat s tímto týmem, který se tak úzce a nezištně na předsednictví podílel... Děk patří úplně všem, včetně našich mezinárodních kolegů. Osobně moc děkuji za tu krásnou zkušenost.“

Podnikání s ekologickými ohledy

Následovaly tradiční Ceny ministra za celoživotní práci pro životní prostředí.

Tomáší Jelínkovi předal ministr Miko ocenění se slovy: „Pan Tomáš Jelínek je generální ředitel závodu Tebas, který je jedničkou v oblasti ekologie mezi českými výrobci barev. Pravděpodobně budete hned vědět, jakmile řeknu název: Balakryl. Nevím, jestli je tu někdo, kdo ještě Balakrylem nenatíral, já mockrát. Balakryl byl jeden z prvních výrobků, které získaly ocenění Ekologicky šetrný výrobek – jako první nátěrová hmota a celkově druhý produkt úplně ze všech. Od té doby dlouhodobě tato firma naplňuje představy o ekologicky šetrném programu.“

Tomáš Jelínek svěřil publiku v žižkovském divadle: „Máte před sebou člověka,

o kterém by se mohlo říct, že se obrátil, jako třeba Ferdyš Pištora. Naše firma ještě v 80. letech a dávno předtím vyráběla nátěrové hmoty, které obsahovaly padesát i více procent rozpouštědel. Podíleli jsme se tedy i na znečišťování životního prostředí. Ale v 80. letech jsme se vydali cestou prosadit na našem trhu vodou ředitelné nátěrové hmoty, které rozpouštědla neobsahují. Za ta léta, kdy se o to pokoušíme, jsme naše prostředí ušetřili velkého množství škodlivých látek. A já doufám, že jsme byli i dobrým příkladem, protože konkurence nám samozřejmě roste a do vodou ředitelných barev se u nás pouští stále více a více lidí. Za cenu ministra jsem velice vděčný, mám z ní velikou radost, ale samozřejmě ji беру jako uznání pro celý náš kolektiv, pro celou naši firmu, patří i všem našim zaměstnancům.“

Čech, který objevil pramen Amazonky

Bohumír Janský je vedoucí katedry fyzické geografie a geoekologie na Přírodovědecké fakultě UK. Ve výzkumu se zabývá na hydrografii, limnologii, ochranu vod před znečištěním a analýzu rizikových přírodních procesů.

„Setkal jsem se s ním několikrát,“ řekl ministr Miko, „poprvé, když jsem na té fakultě studoval, potom v řadě vědeckých článků. A nakonec v jednom článku ve Vesmíru, který říkal: Český geograf objevil pramen Amazonky. To je zajímavé – skutečně nebylo jasné, který pramen Amazonky je ten pravý a pan Janský se vydal do Jižní Ameriky, do And, pěšky k prameni došel a potvrdil ho. Cenu mu uděluji za to, ale i za mnoho další práce.“

Cenu za Bohumíra Janského převzala jeho manželka, protože proslavený český geograf právě byl – jak jinak – v Peru na dalším projektu.

Život s rysy, noci pod orlími hnízdy

Miloš Majda pracuje jako strážce Správy Národního parku Malá Fatra, je spoluzakladatel neziskové organizace Ochrana karpatskej divočiny.

„Ochrana přírody bez vědy, bez zákonů a dalších věcí není možná,“ uvedl ministr Miko, „ale to všechno by bylo k ničemu, kdyby nebylo lidí, kteří ochranu přírody dělají v praxi. Miloš Majda je člověk, který prospal desítky, nebo možná stovky nocí pod orlími hnízdy na Slovensku, kde je chránil před vykradači hnízd. Také by mohl napsat paralelu knížky *Můj život se lvy*, jen by to bylo – můj život s rysy, protože se stará o návrat rysů do slovenské přírody, učí je lovit, učí je žít v divočině a snaží se, aby přežili dé-

le než do prvního setkání s myslivcem. Myslím si, že je představitelem velké skupiny lidí, kteří prakticky v terénu u nás i na Slovensku přírodu chrání a bez nichž bychom výsledků sebelepších politik a sebelepších nápadů nemohli dosáhnout," vysvětlil ministr Miko důvody, proč ocenil Miloše Majdu.

Z Nizozemce poctivým Moravákem a ochranářem

Jan Willem Jongepier je odborníkem na botaniku a mykologii a letošní cenu ministra obdržel za celoživotní práci pro životní prostředí.

„Jeho jméno dobře znají v Bílých Karpatech. Přišel do České republiky už hodně dávno z Nizozemí. A stal se poctivým Moravákem," vysvětlil ministr Miko. „V okolí Hodonína, Veselí, prostě na jižní Moravě, rozvinul celou řadu aktivit, zejména ekologického vzdělávání, vzdělávání veřejnosti a konkrétních akcí pro ochranu přírody.“

Jan Willem Jongepier své poděkování pronesl v bezvadné češtině – jak by také ne, vždyť v současnosti také učí na střední škole.

Ze široka kolem vody a rostlin

Na pódium se vrátil Jan Pokorný, který společně s ostatními autory již převzal čestné uznání za publikaci Voda pro ozdravení klímy.

Odborný záběr jeho činnosti je široký: fotosyntéza vodních rostlin, vývoj metod měření fotosyntézy a koncentrace kyslíku ve vodě; úloha vodních rostlin v chemismu vody; vývoj vodních nádrží, eutrofizace, ozdravení vodních nádrží – snižování vnitřní a vnější zátěže; produkce rostlin, účinnost vázání sluneční energie do biomasy; ekologie mokřadů, úloha vody a rostlin v distribuci sluneční energie a transportu živin v krajině; význam vody a rostlin pro místní klima...

Bavorský les má náskok

Mezinárodní charakter letošního předávání Cen ministra životního prostředí České republiky se vzápětí rozšířil na další národnost. Dalším laureátem se stal Karl Friedrich Sinner, ředitel Národního parku Bavorský les.

Pan Sinner je velkým podporovatelem bezzásahového režimu v prvních zónách národních parků. Ocenění českým ministrem životního prostředí považuje za mimořádnou čest a bere ho zároveň jako ocenění práce mnoha lidí, kteří působí v národních parcích Bavorský les a Šumava. Karl Sinner zdůraznil, že spolupráce při ochraně tak krásného kusu přírody, jako je Šumava a Bavorský les, umožňuje lidem z obou zemí více se vzájem-

ně přiblížit, poznat a tím pádem udělat také mnoho pro dobré společné soužití v Evropě.

Ladislav Miko soudí: „Inspirace nebo motivace z Bavorského lesa vyplývá především z toho, že na Šumavě řešíme, jakým způsobem dlouhodobě přistupovat k ochraně přírody. A Bavorský les má před námi náskok a ukazuje nám, jakým způsobem se dá v tomto typu národního parku hospodařit tak, aby přinášel radost všem.“

Ten, jehož dobře znají ve světě

Možná překvapením pro někoho bylo, když zaznělo jméno dalšího oceněného – Josef Vavroušek, in memoriam. Překvapení proto, že tato mimořádná osobnost dosud Cenu ministra životního prostředí nedostala.

„Josef Vavroušek, první polistopadový ministr životního prostředí, měl neskutečné charisma a dokázal myšlenku ochrany životního prostředí prezentovat způsobem, kterému každý rozuměl – to bychom se mohli mnozí učit. Nastartoval moderní českou legislativu v oblasti životního prostředí. Je mi samozřejmě velmi líto, že nemůže cenu převzít sám," řekl ministr a pozval na pódium manželku oceněného Evu Vavrouškovou.

„Na svých cestách v zahraničí, kde pracuji pro Evropskou komisi, na řadě míst světa, když na fórech životního prostředí mluvím o tom, odkud jsem – z České republiky – se velmi často ozve: Dobříš, Dobříš, Vavroušek! Josef Vavroušek totiž nastartoval to, čemu se dodnes říká dobříšský proces, na který jsme my dokonce možná trochu zapomněli, ale který ve světě a v Evropě stále žije, a myslím, že to je samo o sobě také ocenění Josefa Vavrouška.“

Díky tomuto Vavrouškem založenému procesu spolupráce s názvem Životní prostředí pro Evropu v rámci Evropské hospodářské komise OSN vznikla i Aarhuská úmluva o svobodném přístupu k informacím a účasti na rozhodování ve věcech životního prostředí, protokol o registrech znečišťujících látek (PRTR Protokol) či Úmluva o ochraně Karpat. Na počest 65. výročí narození J. Vavrouška nyní vydává MŽP knihu Životní prostředí pro Evropu: úspěchy a výzvy.

Síň slávy

Vyvrcholení slavnostního předávání cen předznamenal moderátor Petr Vacek:

„Kdyby toto bylo předávání hudebních cen, tak by se asi následující kategorie jmenovala Síň slávy. Jaký bychom, pane ministře, našli ekologický ekvivalent?“

Ladislav Miko: „Snad... první zóna národního parku? Ale vážně: Pan Jan Čeřovský je člověk, kterého každý ochranář v České republice zná. Je to nestor české ochrany přírody, nestor ekologické výchovy, otec řady naučných stezek v České republice, ale také jeden z našich prvních reprezentantů v mezinárodních ochranářských organizacích, člověk, který pracuje pro ochranu přírody dodnes, do svých 80. narozenin, které letos slaví.“ Jan Čeřovský je i mezinárodně považovaný za jednoho ze zakladatelů environmentální výchovy.

Význam závěrečného předání podtrhl svou přítomností opět premiér Jan Fischer, který poblahopřál Janu Čeřovskému společně s ministrem Mikem.

Poděkování Jana Čeřovského se vyznačovalo noblesou: „Vážený pane premiére, vážený pane ministře, dámy a pánové, napadl mě citát, který řekl jeden můj anglický kolega právě k podobné poctě. Nazval ji: an overestimation of merits underestimated in the past. V češtině: přecenění zásluh, které byly v minulosti podceňovány. Jestli nějaké zásluhy byly, tak když vzpomínám na svou minulou práci, hlavně mě napadá to, co jsem nestihl, co jsem zmeškal, co jsem spletl. A za to, co se tak nějak povedlo, vděčím svým velmi mnoha učitelům, podporovatelům, spolupracovníkům tu- i cizozemským a bohužel je jich příliš mnoho na to, abych je zde mohl jmenovat. Všem jsem hluboce vděčen a neodpustím si vyjádřit i svou vděčnost své rodině, která mi s velkou trpělivostí umožňovala práci, která pro mne byla a dosud je vlastně nikoli prací, ale zálibou.“

Ledňáček

Všichni ocenění už drželi ve svých rukách artefakt speciálně vyrobený pro tuto příležitost českými skláři – ledňáčka, symbol ochrany přírody, zobrazeného ve skle na podstavci ze severočeského sytnu. Vzhledem k profesionálním, tedy uvolněným, vtipným, ale zároveň důstojným a ukázněným výkonům obou hlavních mluvčích – moderátora Petra Vacka a ministra Ladislava Mika – zbyly ještě tři minuty. Petr Vacek se tedy zajímal: „Pane ministře, když máte diplomy na FSC papíru, jaký papír vlastně používáte na ministerstvu?“ Ladislav Miko ujistil přítomné, že recyklovaný.

Stylové bylo i následující občerstvení: biomošt a biovíno. Při odchodu očividně převládal pocit, že takhle má vypadat slavnostní večer předávání Cen ministra životního prostředí České republiky.

Přípravila Barbora Pečová
foto Jan Symon

LAUREÁTI CENY MINISTRA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Jan Čeřovský

Po studii na Přírodovědecké fakultě UK v Praze, kde získal i tituly CSc. a RNDr., se věnuje celý život ochraně přírody, především druhové a územní, zároveň i výchově k ochraně přírody a k péči o životní prostředí. Je uznávaným a ceněným členem a spolupracovníkem IUCN – Světového svazu ochrany přírody, spolupracovníkem UNESCO, UNEP, EUROPARC, ECNC a dalších mezinárodních organizací. Spoluzakladatelem sdružení Planta Europa, evropského akčního programu „Parky pro život“, jedním ze zakladatelů environmentální výchovy, autorem mnoha přednášek, vědeckých a odborných pojednání, autorem i spoluautorem knižních publikací. V současné době se zabývá studiem a zpracováním témat z historie české i mezinárodní ochrany přírody.

Bohumír Janský

Po absolvování Přírodovědecké fakulty UK v Praze, kde získal i tituly RNDr., CSc., docent, se zaměřil především na vědeckou dráhu v oboru hydrologie a geografie. Je zapojen do řešení mezinárodního projektu Labe, v rámci kterého spolupracuje s našimi i zahraničními hydrologickými pracovišti. Zabývá se i výzkumem v pramenné oblasti Amazonky na jihu Peru, kde vedl dvě české a jednu mezinárodní expedici. Od roku 2004 je zapojen do projektu zahraniční rozvojové pomoci v Kyrgyzstánu. V roce 2007 obdržel nejvyšší státní vyznamenání Peru „Za mimořádné zásluhy“, s právem užívat titul „Komtur“, za dlouhodobou pedagogickou činnost na peruánských univerzitách a za výzkum pramenů Amazonky. Je členem České komise UNESCO, Panamerického institutu pro geografii a historii, místopředsdou České iberoamerické společnosti, České geografické společnosti a Českého národního výboru pro hydrologii při UNESCO. V současné době pracuje jako vedoucí katedry fyzické geografie a geoekologie na PřF UK v Praze.

Tomáš Jelínek

Po absolvování Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích a pozdějším studiu managementu se věnoval chemické výrobě a technickému rozvoji. Pracoval ve firmě Barvy a laky, n. p., a poté Barvy Tebas, s. r. o., kde se spolu s kolegy zabýval náhradou nátěrových hmot obsahujících organická rozpouštědla za barvy ředitelné vodou. V roce 1987 podal jako spoluautor patent na univerzální vodou ředitelnou barvu Balakryl, která poté získala od MŽP ocenění Ekologicky šetrný výrobek. V současné době je generálním ředitelem společnosti Barvy Tebas, prezidentem Asociace výrobců nátěrových hmot a členem představenstva Svazu chemického průmyslu.

Jan Willem Jongepier

Po absolvování stavebního inženýrství Technické univerzity v Delftu učil matematiku, fyziku a informatiku na Hogere Technische School ve Vlissingenu a v roce 1989 se přestěhoval do České republiky. Domovem se mu stala oblast Bílých Karpat, kde pracoval na Správě CHKO jako odborník na botaniku, mykologii a vzdělávání. Zabýval se analýzou biodiverzity v CHKO Bílé Karpaty pro stanovení nové zonace a vhodného managementu území, řídil Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty, o. p. s., ve Veselí nad Moravou. Publikoval články v odborných časopisech v Nizozemí, Belgii a České republice, spolupracoval na knihách o květeně Bílých Karpat, vytvořil a naplnil floristickou databázi BKFLORA, podílel se na síťovém mapování rostlin v Nizozemí.

Miloš Majda

Po ukončení studia se celoživotně věnuje praktické ochraně přírody. Jako strážce přírody a poté pracovník Správy NP Malá Fatra se podílel na založení neziskové organizace Ochrana karpatské divočiny, na některých konkrétních projektech ochrany druhů jako je návrat rysa do volné přírody, ochrana populace medvěda hnědého, mapování hnízdicí populace orla skalního a sokola stěhovavého. Spolupracuje i na filmových projektech o Vysokých Tatrách pro rakouskou ORF a filmovém a vědeckém projektu Návrat rysů do volné přírody. V loňském roce získal Čestné uznání generálního ředitele Státní ochrany přírody Slovenské republiky za dlouhodobou práci pro ochranu přírody.

Jan Pokorný

Po absolvování Přírodovědecké fakulty UK v Praze, kde získal i titul RNDr. a CSc., učil na Vysoké škole zemědělské v Praze, poté pracoval v Botanickém ústavu AV ČR v Třeboni, kde se věnoval vědecké činnosti v oblasti fotosyntézy vodních rostlin, vývoje metod měření fotosyntézy a koncentrace kyslíku ve vodě, úloze vodních rostlin v chemismu vody, vývoji vodních nádrží, eutrofizaci, ozdravení vodních nádrží, ekologii mokřadů, významu vody a rostlin pro místní klima. V roce 1997 byl jedním ze zakladatelů ENKI, o.p.s., kde je od loňského roku ředitelem a v letošním roce byl jmenován docentem na fakultě životního prostředí ČZU.

Karl Friedrich Sinner

Po studiu lesnictví na Mnichovské univerzitě působil v několika funkcích ve Státní správě lesů, od roku 1998 vede Správu NP Bavorský les a v roce 2000 se stal vrchním ředitelem pro lesnictví. Je spoluautorem několika odborných publikací. Za své úsilí o přírodní lesnictví získal medaili Karla Gayera Fakulty lesnictví a řízení zdrojů Mnichovské technické univerzity a cenu Wilhelma Leopolda Pfeila, která se udělovala tehdy naposledy. Byla tím oceněna jeho úspěšná snaha o „stavění mostů“ mezi lesnictvím a ochranou přírody.

Josef Vavroušek in memoriam

Po studii ČVUT v Praze, kde získal také titul docent a CSc., se zapojil do činnosti humanitní a do práce pro životní prostředí s ohledem na právo člověka na kvalitní život a přístup k informacím. Aktivně se účastnil činnosti nevládního ekologického hnutí, zejména Ekologické sekce ČS. biologické společnosti při ČSAV, podílel se na zakládání a činnosti Kruhu nezávislé inteligence a Občanského fóra. V roce 1990 byl jmenován náměstkem Státní komise pro vědeckotechnický rozvoj v oblasti životního prostředí, v červnu téhož roku ministrem vlády ČSFR, předsdou Federálního výboru pro životní prostředí do konce volebního období v červnu 1992. V červnu 1991 zorganizoval první celoevropskou konferenci ministrů životního prostředí na Dobříši, vedl československou delegaci na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiro. V září 1992 inicioval založení Společnosti pro trvale udržitelný život a stal se jejím předsdou. Přednášel také na řadě vysokých škol v Čechách, na Slovensku, v Cambridge ve Velké Británii, v USA. Jeho publikační činnost zahrnovala pět knih, 40 studií a cca 150 odborných článků. Zahynul dne 18. 3. 1995 pod lavinou ve slovenských Západních Tatrách ve věku 50 let spolu s dvacetiletou dcerou Petrou.

Zdroj: MŽP

▲ Doyen české ochrany přírody a ekovýchovy Jan Čerovský přebírá Cenu ministra životního prostředí od ministra životního prostředí Ladislava Mika a předsedy vlády Jana Fischera.

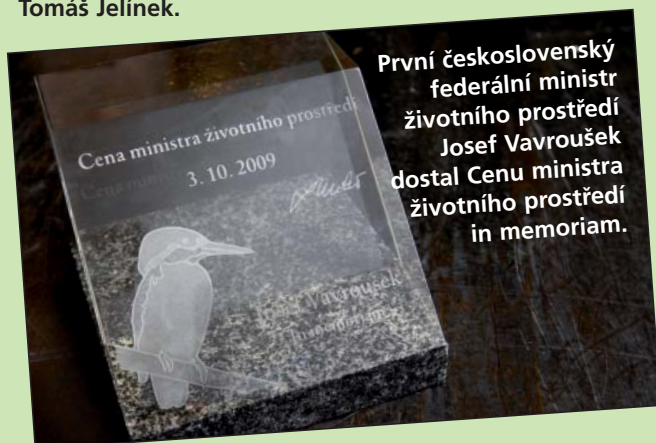
▼ Zvláštní uznání týmu českého předsednictví v Radě EU v oblasti životního prostředí přebírá od Martina Bursíka a Ladislava Mika ředitelka odboru EU MŽP Veronika Hunt Šafránková.

▲ Generální ředitel společnosti Barvy Tebas Tomáš Jelínek.

▲ Daniel Bárta a Aleš Dolný přebírají zvláštní uznání za publikaci Vážky České republiky.

▲ Autorský tým publikace Voda pre ozdravenie klímy – Nová vodná paradigma. Vedle moderátor Petr Vacek.

▼ Cenu ministra životního prostředí dostal také Jan Willem Jongepier.

▲ Laureát Ceny ministra životního prostředí Jan Pokorný.

▲ Za publikaci Louky Bílých Karpat převzala zvláštní uznání hlavní editorka Ivana Jongepierová.

▲ Ředitel Správy NP Bavorský les Karl Friedrich Sinner.

▲ Autorský tým publikace Krajina a revoluce – Významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí Jiří Sádlo, Dagmar Dreslerová, Petr Pokorný a Pavel Hájek přebírá zvláštní uznání za svoji knihu.

▲ Moderátor večera Petr Vacek.

ČESTNÁ UZNÁNÍ MINISTRA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ 2009

Publikace Louky Bílých Karpat *editorka Ivana Jongepierová*

Louky Bílých Karpat začaly být botanicky objevovány před více než sto lety a staly se jedním z hlavních důvodů vyhlášení CHKO Bílé Karpaty v roce 1980. Zařazení tohoto území do světové sítě Biosférických rezervací UNESCO v roce 1996 bylo zdůvodněno úzkými vztahy mezi kvalitou zdejší přírody a lidskou činností. Proslulé orchidejové louky jsou totiž podmíněny jejich pravidelným kosením. V roce 2000 byl CHKO Bílé Karpaty přidělen Radou Evropy Evropský diplom chráněných území. Kniha v jednotlivých kapitolách seznamuje s přírodními poměry a historií území, s květenou, zvířenou, výzkumnými projekty a návrhem optimálního managementu popisovaných společenstev. Cílem publikace je shrnutí poznatků a výsledků doposud provedených průzkumů nejen v oblasti botaniky a zoologie, ale i aplikovaného výzkumu zaměřeného na optimální způsoby údržby travinobylinných a mokřadních porostů, včetně jejich obnovy. Kniha je určena především místním lidem a příznivcům tohoto území z ostatních částí České a Slovenské republiky.

Vydala ZO ČSOP Bílé Karpaty ve Veselí nad Moravou za finanční podpory Ministerstva životního prostředí.

DVD Ochrana přírody a krajiny v České republice *Zdeněk Patzelt*

Na DVD najdete: základní informace o ochraně přírody a krajiny v ČR, národní parky a chráněné krajinné oblasti v ČR, národní přírodní rezervace a národní přírodní památky v ČR, více než 2400 fotografií a 29 map NP a CHKO v ČR, Příroda v ČR – Výuka hrou, film Natura Bohemica a dalších 29 krátkých filmů.

Vydala Agentura ochrany přírody a krajiny ČR ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí, Správou NP České Švýcarsko, Správou NP Krkonoše, Správou NP Podyjí, Správou NP a CHKO Šumava a Federací EUROPARC Česká republika.

Publikace Národní park České Švýcarsko *Zdeněk Patzelt a Václav Sojka*

Reprezentativní fotografická publikace zachycuje krásu krajiny Národního parku

České Švýcarsko a jeho okolí. První vydání této publikace z roku 2003 získalo ocenění Nejkrásnější česká kniha roku 2003 a Fotografická publikace roku 2004.

Vydala obecně prospěšná společnost České Švýcarsko.

Publikace Krajina a revoluce – Významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí *Jiří Sádlo, Petr Pokorný, Pavel Hájek, Dagmar Dreslerová, Václav Cílek*

O krajině v historické perspektivě se zatím u nás psalo většinou z hlediska člověka, anebo z hlediska přírody. Texty Jiřího Sádla, Petra Pokorného, Pavla Hájka, Dagmar Dreslerové a Václava Cílka se pokouší tyto přístupy propojit s cílem psát o krajině z hlediska krajiny. Kniha se umístila v TOP 10 ankety Kniha roku podle Lidových novin 2005. Publikace byla okamžitě rozebrána, dočkala se dotisku a nyní upraveného, rozšířeného vydání.

Vydalo nakladatelství Malá Skála.

Publikace Voda pre ozdravenie klímy – Nová vodná paradigma *Michal Kravčík, Jan Pokorný, Juraj Kohutiar, Martin Kováč, Eugen Tóth*

Kniha se zabývá podstatou a původem bohatství vody v krajině. Její ambicí je změnit současnou praxi odvodňování velkých území, které je způsobeno odlesňováním, zemědělskou činností či kanalizováním dešťových vod v městech. Odvodňování krajiny znamená snížení odpařování, přeměnu slunečního záření na teplo a změnu obrovských toků energie v něm. I nepatrný pokles odpařování o 1 mm na ploše Slovenské republiky znamená za jediný slunečný den uvolnění takového množství tepla, které je srovnatelné s celoročním výkonem všech elektráren v SR. To má dopad na oběh vody v krajině a růst extrémního počasí. Autoři publikace vidí řešení v poměrně jednoduchých zásobárnách vody, které lidé u nás i v jiných částech světa používali po celá století. Sloužily k získávání nových zdrojů vody a často jsou totožné s protipovodňovými a protierozními opatřeními. Při masovém použití mohou znásobit množství vody využitelné pro lidi, přírodu i výrobu. Zároveň mohou zmírnit mikro a makro klimatické problémy způsobené

odvodňováním krajiny, a tak přispět ke zlepšení klimatu. Kolektiv autorů z prostředí mimovládních organizací předkládá knihu těm, kterých se jakýmkoli způsobem týká hospodaření s vodními zdroji. A to je u institucí veřejného sektoru i soukromých investorů ve větší anebo v menší míře každý občan.

Publikace Vážky České republiky – ekologie, ochrana a rozšíření *Aleš Dolný, Daniel Bárta et al.*

V úvodní, obecné části knihy autoři předkládají základní charakteristiku řádu vážky (Odonata), včetně informací o vážkách jako součásti kultury lidské společnosti; dále popis přírodních poměrů České republiky vzhledem k výskytu vážek, historii a současnost české odonatologie a základy metodologie odonatologických výzkumů, analýzy dat a speciálních postupů digitálního zobrazování živých vážek. Základní rozbor výsledků obsahuje údaje o počtu druhů, faunistické prozkoumanosti území ČR, časovém rozboru odonatologických dat, výskytu vážek podle nadmořské výšky a sezónní fenologii (líhnutí a letové aktivity dospělců). Zvýšenou pozornost autoři věnují biotopům, tedy prostorovému rozmístění vážek podle charakteru prostředí, jejich ochraně a ohrožení a také biomonitoringu. Podrobný popis jednotlivých druhů vždy obsahuje údaje o poznávacích znacích dospělců, areálu, rozšíření v ČR, nárocích na stanoviště, bionomii, fenologii a ohrožení. U každého druhu je uveden graf sezónní aktivity, údaj o distribuci v rámci nadmořské výšky, síťová mapa výskytu v ČR ve třech časových obdobích (před r. 1945, 1945–89, po r. 1989) a skeny živých vážek, přičemž u všech druhů je zobrazen jak samiči, tak i samčí jedinec při pohledu z boku a shora. Kniha tak obsahuje přibližně 300 skenů vážek a 100 snímků z přírody, včetně fotografií biotopů, u základních typů prostředí dokonce panoramatických.

Vydal Český svaz ochránců přírody, Vlašim.

Za práci na Českém předsednictví v Radě EU *tým CZ PRES MŽP*

Ocenění za tým převzala ředitelka odboru EU MŽP Veronika Hunt Šafránková.

Zdroj: MŽP

Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko

Křivoklátsko bylo vyhlášeno chráněnou krajinnou oblastí dne 24. listopadu 1978. Již 1. března 1977 však bylo zahrnuto i mezi biosférické rezervace organizací UNESCO, a to pro své vysoké přírodovědné hodnoty, přesahující významem hranice státu.

▲ Křivoklátsko – vzácný komplex lesů, pahorků a říčního kaňonu.

S kyčelníci ve znaku

Na území CHKO Křivoklátsko byly doposud pro ochranu nejvýznamnějších hodnot a nejzachovalejších ekosystémů vyhlášeny 4 národní přírodní rezervace, 16 přírodních rezervací, 5 přírodních památek a 43 památných stromů a jejich skupin. Přibližně na polovině CHKO byla v rámci soustavy Natura 2000 vyhlášena ptačí oblast a je tu navrženo a do národního seznamu zařazeno 10 evropsky významných lokalit.

CHKO Křivoklátsko leží v západní části středních Čech. Městys Křivoklát, jako střed oblasti, je vzdálen vzdušnou čarou zhruba 40 km západně od centra hlavního města Prahy. Z hlediska správního uspořádání zasahuje na území dvou krajů (Středočeského a Plzeňského) a pěti okresů (Beroun, Kladno, Rakovník, Rokycany a Plzeň-sever). Zahrnuje celkem 96 katastrálních území 69 samosprávných obcí, z nichž 57 leží přímo v CHKO nebo na jejím okraji. Celková rozloha CHKO činí 628 km².

Téměř celá oblast se nalézá v Křivoklátské vrchovině a v severní části Plaské pahorkatiny s výrazným podílem polopřirozených a přirozených lesů, se zastoupením 84

druhů původních lesních dřevin a více než 1800 druhů a poddruhů cévnatých rostlin. Typickou rostlinou jarní přírody Křivoklátska je kyčelnice devítilístá (*Dentaria enneaphyllos*). Ve stylizované podobě jí proto používá Správa CHKO Křivoklátsko ve svém znaku.

Říční a vrcholový fenomén

Páteří celého Křivoklátska je údolí středního toku řeky Berounky. Pravý břeh patří ke Zbirožské vrchovině, v níž leží i nejvyšší bod oblasti – vrch Těchovín (616 m. n. m.), zatímco levý břeh tvoří Lánská pahorkatina. Nejnižším místem je hladina Berounky v Hýskově (217 m. n. m.). Geologicky různorodé podloží spolu s širokou škálou morfologických tvarů s rozdílnou expozicí vytváří neobyčejné bohatství výrazně odlišných a jedinečných stanovišť na malém území, z nichž mnohá jsou unikátní v rámci celé ČR. Nebývalý výskyt reliktních druhů a společenstev na Křivoklátsku je spojen s charakteristickým prolínáním říčního, vrcholového a údolního fenoménu a částečně fenoménu sutí.

Projevy říčního fenoménu jsou umocněny specifickým klimatem oblasti, které je zde zvláště v zimních měsících mírně teplejší ve srovnání s okolním územím (průměrná roční teplota činí 7,5 až 8,5 °C). Srážkové poměry na území Křivoklátska jsou ovlivněny okrajově zasahujícím srážkovým stínem Krušných hor, takže roční průměrné srážky činí jen 530 mm, z čehož na vegetační období připadá jen 350 mm. V průběhu vegetační sezóny se poměrně pravidelně vyskytují dlouhá období bez srážek, což dále posiluje xerothermní ráz jižně orientovaných svahů.

Pro vrcholový fenomén jsou charakteristické otevřené plochy s minerálně slab-

šími horninami, kde na vrcholech dochází k vyplavování živin, degradaci a skeletizaci půdy, ústupu bylinného patra s acidofilní travobylinnou vegetací. Projevuje se otevřeným bezlesím (zvláště na jihozápadních temenech některých křivoklátských vrcholů) označovaným termínem „pleše“ se společenstvy skalních výchozů, skeletovitých půd a teplomilných trávniků.

Křivoklátsko a národní park

Území navrhovaného NP o rozloze cca 102 km² (16 % území CHKO) soustřeďuje přírodní hodnoty významné na národní i nadnárodní úrovni a umožňuje vyhlášení parku s náležitostími a režimem zcela vyhovujícím požadavkům zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, i kritériím IUCN pro národní parky (kategorie II).

Území Křivoklátska reprezentuje unikátní soubor organismů na úrovni druhů a populací, které v ČR nemá obdoby a v Evropě je zastoupeno jen velmi ojediněle. Zatímco vysokohorské polohy jsou na území Evropy dostatečně chráněny, ekosystémy pahorkatinného stupně existují v zachovalé podobě jen zcela výjimečně. Jejich udržení bylo možné především historickými důvody a ne zcela optimálními předpoklady pro hospodaření. Vysoce členitý reliéf s mnoha strážemi, inverzními roklemi a svahy nedovoluje ani v současné době na mnoha místech obvykle hospodařit.

Výrazný říční fenomén v kombinaci s rychle se měnícími ekologickými podmínkami (zejména výrazným střídáním geologického podkladu a změnou expozice) je důvodem zcela ojedinělé biodiverzity druhů i společenstev. Hlavním motívem ochrany by mělo být zachování pestré mozaiky stanovišť, vázané na morfolo-

▼ Kyčelnice devítilístá, kterou má CHKO Křivoklátsko ve svém znaku.

gické fenomény (říční, vrcholový, suťový), prostorově spojené s kaňonem Berounky a povodími jejích přítoků. Dalším významným motivem je pak zachování velkého lesního komplexu v teplé pahorkatinně středních poloh, který velikostí nemá ve vnitrozemí České republiky obdoby. V rámci České republiky je tomuto typu území nejbližší NP Podyjí, který má však v důsledku blízkosti Panonské biogeografické oblasti řadu odlišností a liší se též významně menší plochou navazujícího lesního komplexu.

Pro záměr vyhlášení národního parku je příznivá řada praktických okolností

(např. vysoká lesnatost, genetický potenciál původních druhů rostlin i živočichů, velký podíl pozemků ve státním vlastnictví, nízká hustota obyvatel a nízká úroveň střetu s hospodářskými aktivitami). Hlavními riziky pro přírodní hodnoty území jsou některé postupy uplatňované při hospodaření v lesích, které navzdory dílčím zlepšením nesměřují přesvědčivě k dosažení přírodě blízké druhové skladby a prostorové struktury, a dále velmi vysoké stavy některých druhů zvěře (jelen, sika japonský, muflon, prase divoké), které prakticky znemožňují přírozenou obnovu lesa a vážným způsobem

poškozuji předmět ochrany většiny biotopů. Ochrana tohoto území formou národního parku může být zárukou relativně rychlého a radikálního řešení v obou těchto oblastech. Naopak je nutno varovat před nedůsledným řešením, které by konzervovalo prvky současného stavu a vedlo tak mimo jiné k inflaci kategorie národní park.

RNDr. Petr Hůla, vedoucí Správy CHKO Křivoklátsko, foto autor

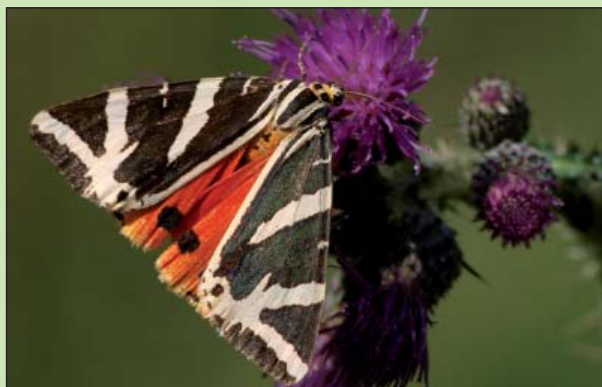
KŘIVOKLÁTSKO – ÚZEMÍ, JEHOŽ PŘÍRODNÍ HODNOTY NEMAJÍ V ČR OBDOBY

▲ Ještěrka zelená.

▲ Čáp černý.

▲ Přástevník kostivalový patří k „naturovým“ druhům.

▲ Hlíva ústříčná na bukovém kmenu.

▲ Národní přírodní rezervace Týřov.

▲ Břeková doubrava na svazích Vysokého vrchu.

▲ Přírodní památka Vraní skála je tvořená odolnými bulžníky.

▲ Trilobit Conocoryphe sulzeri

▲ Hořeček baltský.

▲ Vemeník dvoulistý.

Co dělat, když zaznamenujím...

ÚHYN RYB, PTÁKŮ, RAKŮ ATD. V ŘECE NEBO NA RYBNÍCE?

NADMĚRNÉ OHROŽOVÁNÍ VOLNĚ ŽIJÍCÍCH ŽIVOČICHŮ NEBO ROSTLIN, NAPŘ. TERÉNNÍMI ÚPRAVAMI?

NEPOVOLENÉ STAVEBNÍ ČINNOSTI VE VOLNÉ PŘÍRODĚ?

NIČENÍ JESKYNÍ?

NIČENÍ PAMÁTNÉHO STROMU?

Obratťe se na Českou inspekci životního prostředí, protože se může jednat o porušování ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny. Podle možností je třeba zajistit důkazní materiál (fotodokumentaci, videosnímek, popř. svědectví důvěryhodné osoby).

Nejúčinnějším způsobem podání podnětů či stížností je podání písemnou formou s přiloženou fotodokumentací (videozáznamem) či osobní podání přímo na pracovišti ČIŽP. Stížnost i podnět je možné podat také telefonicky nebo elektronicky, ale pak je vhodné dodatečně potvrdit podání písemně.

Seznam rostlin a živočichů chráněných zákonem č. 114/1992 Sb. Naleznete v prováděcí vyhlášce č. 359/1992.

Zdroj: ČIŽP

Vlámské zkušenosti

Vlámsko, jinak také Flandry, je jedním ze tří regionů Belgického království. Společně se sousedním Nizozemskem patří k nejlidnatějším státům Evropy, ve srovnání s Českem mají oba státy asi třikrát větší počet obyvatel na km². Vlámsko dokázalo přesvědčit, že nevýhody se mohou stát výhodami, a tak se i celá Belgie stává jednou ze zemí nejpokročilejších v zavádění udržitelného způsobu rozvoje.

Systém měření udržitelného rozvoje města Gent

Navzdory své husté dopravní síti, koncentraci průmyslu a problémům s kvalitou ovzduší se příkladem za všechny stává město Gent se zhruba 230 tisíci obyvateli, které si dalo za cíl stát se udržitelným městem. Zdá se, že obyvatelé města jsou této myšlence nejen nakloněni, ale s nadšením se účastní různých druhů akcí podporujících zdravý rozvoj města. Ekologickým zahradničením nebo propagací snížení spotřeby masa tak, že na každý čtvrtek připadá ve městě vegetariánský den, podporuje město šetrné hospodaření a využívání zdrojů.

Stát se průkopníkem ve vytváření čistého a zeleného města pro kvalitní život svých obyvatel, i tak by se dal nazvat ambiciózní plán Gentu být udržitelným městem. Pro svůj cíl si město zvolilo holistický přístup a dbá na to, aby zapojování veřejnosti do rozhodování a zohledňování udržitelnosti ekonomické, sociální a environmentální nebyla jen prázdná slova.

Zavádí a uskutečňuje například plány veřejného osvětlení na omezení světelného smogu, který je dnes strašákem, ale zároveň předmětem nových způsobů plánování ve větších městech. Odvážným krokem je cíl omezení produkce CO₂ o 60 % oproti roku 2003 díky obnovitelným zdrojům energie, využívání pasivních budov a udržitelných materiálů, nízkoeNERgetické renovace dokonce i historických budov a brownfields. Město si uvědomuje i nutnost podpory udržitelné spotřeby ve směru fair-trade a bio produktů. Pro udržitelnost dopravy zase stimuluje k využívání jízdních kol a veřejné dopravy. Pro podporu výše jmenovaných úkolů dává Město Gent rovněž bezplatné odborné rady svým obyvatelům pro udržitelnou renovaci jejich domů, snížení spotřeby energie a produkce odpadu, ekologické zahradničení a další.

Zmapování účelnosti a efektivit těchto aktivit není pro Gent jednoduchým úkolem. Proto byl vytvořen ucelený systém měření udržitelného rozvoje města, který umožňuje podle objektivních kritérií zhodnocení každého rozvojového projektu. Město si je vědomo široké škály realizovaných projektů, přesto je nehodnotí pou-

ze jakousi „zelenou nálepkou“. Udržitelnost bere jako součást kvality a zaměřuje se na kvantifikovatelné cíle. Dává svobodu záměrům, ale drží se hesla „co, nikoli jak“. Přičemž nehodnotí pouze začátek a konec, ale také samotný průběh jednotlivých záměrů. Gent má přes velkou hustotu osídlení a špatné ovzduší v důsledku koncentrace průmyslu i dopravy jistě skvěle nastartováno k tomu stát se klimaticky neutrálním městem. Stanovil si jasnou definici, že udržitelnost není cosi ve vzdálené budoucnosti, ale odpovědnost za své chování v přítomnosti. Doufejme, že Gent se stane jedním ze vzorů i pro česká města.

Vlámské obce adoptují biologické druhy

To, že udržitelnost není záležitostí pouze velkých měst, dokazují další vlámské iniciativy. Jednou z těch atraktivnějších je nejméně výhodnější z pěti vlámských provincií – provincie Limburg. V důsledku rozkvětu uhelného průmyslu na počátku 20. století se zde dnes potýká s řadou problémů.

Nápravu nalézají mimo jiné v ochraně biologické rozmanitosti pomocí adopce biologických druhů. Výchoiskem byl kritický stav řady rostlinných a živočišných druhů v Evropě i Belgii a cíl Evropské unie do roku 2010 zastavit nárůst počtu ohrožených druhů. Cílem bylo zároveň propojit

mezinárodní úroveň s konkrétními závazky na místní úrovni. Ochrana biodiverzity je však pro většinu obcí vzdáleným a mimo standardní právní úpravu ochrany přírody neuchopitelným konceptem. Obdobná situace je i v České republice. Vytvořením regionálního Červeného seznamu ohrožených druhů a jednoduchým konceptem adopce druhů vlámské obce zajistily brzy úspěšný výsledek. Do adopce a konkrétních akcí k cíli roku 2010 se zapojilo 44 obcí v provincii. Biodiverzita je zde prezentována jako unikátní regionální produkt.

Řada měst a obcí v ČR disponuje unikátním přírodním dědictvím, ať už přímo v rámci svých administrativních katastrů či v blízkém zázemí. Projekt z provincie Limburg by mohl inspirovat kraje v ČR, aby iniciovaly v rámci své působnosti podobné aktivity. Mohly by vést k marketingovému zviditelnění obcí, měst a krajů, které dosud berou rozsáhlá chráněná území jako přítěž a brzdu ekonomického rozvoje (např. Jihočeský kraj) či které se potýkají s nedostatkem pracovních a jiných rozvojových příležitostí (např. Vysočina, Karlovarský kraj). Nezanedbatelnou výhodou jsou relativně nízké (počáteční) náklady. Konkrétní projekty na ochranu biodiverzity lze financovat z různých dotačních titulů.

Za zmínku dále stojí projekt Šachta neboli úspěšně revitalizovaný brownfield. Šlo o uhelný důl Zolder, kde v mi-

Historická část Gentu.

nulosti pracovalo až 7 tisíc horníků. Důl byl definitivně uzavřen v roce 1992. Jedná se o 60 hektarů pozemků, jejichž revitalizace se zhostila místní správa. Byly přitom zohledněny principy udržitelného stavitelství. V budově bývalých hornických sprch nyní sídlí Centrum udržitelného stavitelství, které bylo po kompletní renovaci otevřeno v roce 2002. Byl zachován a opraven skelet (plášť) budovy, a dovnitř vestavěna energeticky úsporná novostavba. Podobně budova bývalé elektrárny byla přeměněna na Evropské tréninkové centrum pro technické inovace. V celém areálu sídlí v současnosti přes 30 firem a pracuje kolem 500 li-

dí, další části budou postupně revitalizovány. V areálu je také rozsáhlá fotovoltaická elektrárna, která slouží i jako střecha parkoviště. Areál je využíván pro řadu kulturních a společenských akcí, veletrhů, konferencí atp.

Města v ČR se potýkají s problémem rozsáhlých průmyslových brownfieldů. Úspěšná revitalizace, která se povedla v bývalých uhelných dolech v Limburgu, může být dobrým příkladem ekonomického oživení starých průmyslových oblastí. Česká a moravská města mají často zpracovány projekty na revitalizaci, problémem zůstávají nevyřešené majetkové vztahy a vysoké finanční náklady.

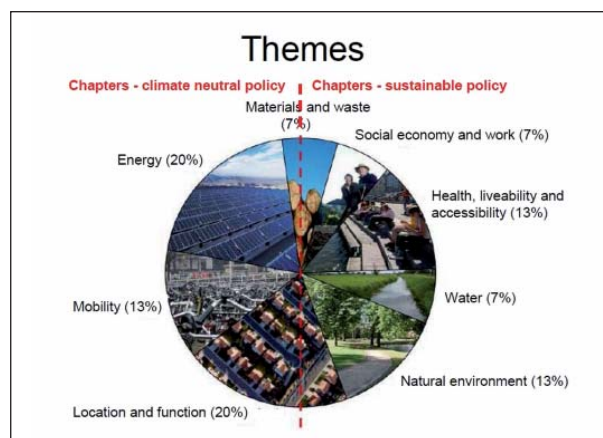
Tento článek je zkráceným výstupem z týdenní červnové studijní cesty zástupců českých a moravských partnerských měst TIMUR – Týmové iniciativy pro místní udržitelný rozvoj.

Odborná exkurze se uskutečnila díky mezinárodnímu projektu Sustain – síť udržitelných měst, který byl podpořen vlámskou vládou.

*Michaela Pomališová, Viktor Třebický,
Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj
Foto autoři a archiv TIMUR
www.timur.cz*

▲ Zatrávněné střechy pasivního domu ekologického centra města Gent

▲ Udržitelná a klimaticky neutrální politika v Gentu.

▲ Budovy bývalého uhelného dolu Zolder před a po revitalizaci

▲ Každá ze 44 obcí zachraňuje jeden ohrožený druh.

▲ Účastníci studijní cesty – provincie Limburg

Fórum velvyslanců zelené ekonomiky

Dne 7. října 2009 se v Praze konalo Fórum velvyslanců zelené ekonomiky (Green Economy Ambassadors Forum). Cílem jednání mezinárodního charakteru, které inicioval ministr životního prostředí České republiky Ladislav Miko, byla výměna názorů na překonání současné ekonomické krize při využití možností, které poskytuje rozvoj nových technologií a dlouhodobých investic do odvětví šetrných k životnímu prostředí. Fórum zařadil a také se zahájení osobně zúčastnil bývalý prezident České republiky Václav Havel.

Vystoupení významných osobností

Pozvání přijali přední světoví odborníci působící v oblasti ekonomiky, finančnictví, ekonomiky životního prostředí, životního prostředí, jako např. Pavan Sukhdev, vedoucí mezinárodního vědeckého týmu Ekonomika ekosystémů a biodiverzity (TEEB), dále Edward B. Barbier, profesor univerzity ve Wyomingu, který je zároveň hlavním editorem studie Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) pod názvem „Globální nová zelená dohoda“ („Global Green New Deal“), jejíž závěry byly prezentovány na 25. zasedání Řídící rady UNEP/Globálního fóra ministrů životního prostředí v únoru 2009 a promítnuty i do aktivit Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) – přijetí „Deklarace o zeleném růstu“ na ministerském zasedání OECD v červnu 2009, tedy za předsednictví ČR v Radě EU.

Do panelové diskuse přispěli Herman Mulder, šéf skupiny rizikového managementu banky ABN AMRO, Karl-Göran Mäler, profesor ekonomie na Stockholmské ekonomické univerzitě, Yolanda Kakabadse, členka správní rady Ford Foundation, bývalá ekvádorská ministryně životního prostředí a budoucí prezidentka Světového fondu přírody (WWF), Robin Miede, ředitel strategií ředitelství pro životní prostředí Evropské komise, a Catherine von Heidenstam, švédská velvyslankyně v ČR.

Za Českou republiku vystoupili na Fóru členové Národní ekonomické rady vlády (NERV) Miroslav Zámečník a Jan Švejnar. Odborné publikum bylo reprezentováno zástupci ústředních orgánů státní správy (např. Ministerstvo financí, Úřad vlády, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo pro místní rozvoj), finančního a podnikatelského sektoru, vysokých škol, nevládních organizací a velvyslanci významných členských států EU a ostatních ekonomik.

Zelená ekonomika jako cesta ze současné krize

Fórum se soustředilo na iniciování interaktivní diskuse o tom, jak nejlépe implementovat koncept zelené ekonomiky v praxi a jak do procesu zapojit všechny relevantní partnery v zájmu překonání současné krize ekonomiky.

Jednání bylo rozděleno do dvou tematických bloků. První blok Zelená ekonomika jako příležitost pro udržitelný ekonomický růst při současném zachování kapacity ekosystémů byl moderován předním českým ekonomem Miroslavem Zámečníkem, členem NERV. Panelisté se soustředili na vysvětlení hlavních přínosů konceptu zelené ekonomiky v kontextu současné finanční a ekonomické krize.

Účastníci se shodli na tom, že koncept zelené ekonomiky v dlouhodobém horizontu výrazně přispěje k udržitelnému ekonomickému růstu, vytváření nových pracovních příležitostí a bude mít významný podíl na snižování chudoby ve světě a na zajištění sociální stability v hospodářsky vyspělém světě, to vše při zmírnění či radikálním snížení negativních dopadů na světové ekosystémy.

K tomu je však dle studie UNEP „Global Green New Deal“ potřeba, aby vyspělé státy investovaly alespoň 1 % svého HDP ročně do snížení závislosti na uhlíku. Státy G20 by měly následovat příkladem Jižní Koreje a Číny, které na snížení této závislosti investují již 3 % svého HDP. Bylo doporučeno, aby státy G20 zrušily podpory a dotace plynoucí do ekonomiky

založené na fosilních zdrojích. Jen to by přineslo globální snížení skleníkových emisí o 6 % a zvýšení globálního HDP o 0,1 %. Je třeba využít beze zbytku ekonomických nástrojů v oblasti finanční, peněžní i daňové politiky. Příkladem je ekologická daňová reforma a především uhlíková daň. Ceny musí dávat zákazníkům jasnou informaci o nákladech, které s sebou zboží nebo služba nese – včetně nákladů, které jejich produkce přináší společnosti v podobě nápravy znečištění či destrukce ekosystémů.

Komunikace jako klíčový nástroj

Druhý blok Zapojení vlády, občanské společnosti a soukromého sektoru do konceptu zelené ekonomiky moderoval Ladislav Miko, ministr životního prostředí ČR. Jednání se soustředilo na otázky, jak nejlépe zapojit všechny zainteresované partnery do implementace konceptu zelené ekonomiky a jak zajistit spravedlivé sdílení nákladů souvisejících s přechodem společnosti směrem k zelené ekonomice.

Z diskuse vyplynula potřeba rychlé komunikace, jasného předávání informací o aktuálních světových problémech a přínosech zelené ekonomiky ve srozumitelné formě jak odborné a běžné veřejnosti, tak příslušným politickým činitelům. Předpokladem úspěchu zelené ekonomiky v praxi je rovnoprávné a transparentní zapojení všech aktérů a jejich vzájemná spolupráce. To by mě-

Green Economy
Ambassadors' Forum

ly potvrdit společné investice veřejného a soukromého sektoru při transformaci hospodářství směrem k zelené ekonomice, a tím zvyšování její konkurenceschopnosti. Účastníci Fóra podtrhli nezbytnost zapojení občanské společnosti do partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem, potvrzující tak principy demokratické společnosti.

Současná ekonomická krize je příležitostí k dlouhodobému obratu k zelené ekonomice. Úkolem vlád je především zajistit vhodné podmínky pro investiční činnost, včetně strategického rozdělení finančních prostředků v souladu s principy udržitelného rozvoje. Vlády by se při svém rozhodování měly zaměřit na řešení úkolů s dlouhodobým efektivním dopadem spíše než na krátkodobá řešení s omezeným efektem. Předávání příkladů dobré praxe v rámci mezinárodního společenství je velmi přínosné.

Fórum zelené ekonomiky jako nová tradice

Fórum doporučilo, aby se i nadále rozvíjela iniciativa ČR a obdobná Fóra se konala minimálně každý rok. Nynější švédské předsednictví přislíbilo tuto praxi doporučit pro rok 2010 španělskému a belgickému předsednictví EU.

*Mgr. Veronika Schneidrová,
odbor mnohostranných vztahů MŽP,
foto Jan Symon*

▲ Václav Havel hovoří na Fóru velvyslanců zelené ekonomiky.

▲ Světoví experti na zelenou ekonomiku v Praze.

Česká republika ratifikovala Protokol o PRTR

Registry úniků a přenosů znečišťujících látek jsou dynamicky se vyvíjejícím prvkem ekologické politiky. Staly se v posledních letech součástí legislativy mnoha států, ale i předmětem mnoha mezinárodních dokumentů a dohod.

Z historie registrů

Myšlenka založení registru úniků a přenosů znečišťujících látek vznikla poprvé ve Spojených státech amerických po tragické nehodě v indickém Bhópálu v roce 1984. Kongres USA přijal zákon umožňující vznik registru (Toxic Release Inventory), který obsahuje údaje o zhruba 600 látkách, jejich únicích (do ovzduší, vody, půdy) a přenosech (v odpadech a odpadních vodách).

V rámci Aarhuské úmluvy byl v roce 2003 sjednán speciální Protokol o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek (dále „Protokol o PRTR“), který na mezinárodní úrovni zakotvil otázky registrů a přístupu veřejnosti k informacím o znečišťování životního prostředí. Přípravou Protokolu o PRTR byla pověřena pracovní skupina pod vedením České republiky. Činnost pracovní skupiny byla úspěšně dovršena podpisem Protokolu o PR-

TR na 5. ministerské konferenci Evropské hospodářské komise OSN Životní prostředí pro Evropu v Kyjevě.

Cíle Protokolu o PRTR

Cílem Protokolu o PRTR je zlepšit přístup veřejnosti k informacím, přispět k posílení integrovaného přístupu v ochraně životního prostředí a podpořit šetrnější chování. Protokol o PRTR se zaměřuje na minimální požadavky, kterých lze dosáhnout.

nout v různých zemích. Registr splňující požadavky Protokolu o PRTR má obsahovat informace o minimálně 86 znečišťujících látkách (smluvní strany mohou vytvářet rozsáhlejší databáze). Jedná se o látky s významnými vlivy na životní prostředí a lidské zdraví, např. skleníkové plyny, látky způsobující kyselý déšť, těžké kovy, chemické látky způsobující rakovinu, jako jsou dioxiny.

Registr musí pokrývat úniky a přenosy z různých typů bodových zdrojů (např. rafinérie, tepelné elektrárny, chemické provozy, metalurgické podniky, spalovny odpadů, dřevozpracující a papírenské závody a další) a poskytovat dostupná data o rozptýlených zdrojích znečišťování. Provozovatelé musí periodicky úniky a přenosy ze svých provozoven ohlašovat do národního registru.

Lepší informovanost veřejnosti

Nezbytným rysem registru je veřejná bezplatná přístupnost a možnost veřejné kontroly. Data o znečištění v registru musí být dostupná v koherentní, strukturované (podle zařízení, polohy, činnosti, vlastníka, znečišťující látky, složek atd.) a uživatelsky přátelské podobě. Protokol je velice významným nástrojem v ochraně životního prostředí rozšiřujícím přístup veřejnosti k informacím, což v důsledku vede k jejímu širšímu zapojení do ochrany životního prostředí.

Situace v České republice

V ČR je implementace požadavků Protokolu o PRTR zajištěna plněním přímo účinného nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 166/2006/ES, kterým se zřizuje Evropský registr úniků a přenosů znečišťujících látek (E-PRTR) a kterým se mění směrnice Rady 91/689/EHS

a 96/61/ES a zákona č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů.

Protokol o PRTR vstoupil v platnost 8. října 2009, poté, co byl ratifikován 16 státy. Pro Českou republiku, která dokončila ratifikační proces 12. srpna 2009, je protokol platný od 10. listopadu 2009. První zasedání smluvních stran protoko-

lu je předběžně naplánováno na 20. – 22. dubna 2010 do Ženevy.

Více informací naleznete na stránkách českého registru úniků a přenosů znečišťujících látek – integrovaného registru znečišťování <http://www.irz.cz/>.

*Ing. Bc. Jan Maršák, Ph.D.,
národní kontaktní osoba pro Protokol
o PRTR, ředitel odboru
integrované prevence a IRZ, MŽP
Mgr. Lukáš Pokorný,
odbor mnohostranných vztahů, MŽP*

Pětatřicetiletý **Brontosaurus**

V prostoru slovanského sídliště z doby Velké Moravy v Modré u Velehradu 28. září vyvrcholila oslava 35. narozenin Hnutí Brontosaurus krájením 35 dortů a s přáním dalších společných prožitků, prací k trvale udržitelnému způsobu života a k další nezbytné podpoře Brontosaura, který už přes třicet let pomáhá přírodě, památkám i lidem.

Co dokáže brontosaurus?

„Za jeden rok stihli brontosauři odpracovat téměř 50 000 hodin přímé dobrovolnické práce, vysázet stovky stromů a keřů, pokosit na 40 ha chráněných luk, pomoci drobným památkám v krajině, budovali naučné stezky, obnovovali původní lesy. V minulém roce praco-

valo 781 dobrovolníků na 33 letních táborech“, uvádí vedoucí kanceláře Hnutí Brontosaurus Dalimil Toman.

V rámci činností Hnutí Brontosaurus, kde je téměř na každé akci zastoupeno environmentální vzdělávání, výchova a osvěta, je také dlouhodobě podporováno dobrovolnictví a dobrovolnická prá-

ce a třetím nosným tématem je zážitková výchova a volnočasové aktivity, specializované prožitkové programy, jako jsou třeba netradiční sporty, cyklovýlety, expedice, lanovíkendovky atd.

Již nyní se můžete zapojit do dalšího roku s Brontosauřem a pomáhat na biofarmách, udržovat naučné stezky, sázet

přirozené lesy, kosit vzácné orchidejové louky, opravovat prameny, pracovat na zajištění zřícenin hradů... Také vás potkají hry, při kterých poznáte co ve vás je a nebudou chybět tvůrčí náměty ani celkové obohacení z přírody a ze společných akcí.

Ceny Hnutí Brontosaurus

Za přínos v oblasti dobrovolnické práce mladých lidí pro naše přírodní a kulturní dědictví byly letos uděleny tři Ceny Hnutí Brontosaurus, které udělovala Rada Hnutí Brontosaurus. Získali je Jan Křivonožka za práci s dobrovolníky v Beskydech, Barbora Odložilová za činnost pro děti i přírodu na Jeseňnicku a Pavel Jeřábek za dlouholetý přínos péči o naši přírodu v Praze a okolí. Kromě ocenění dobrovolníků Cenou Hnutí Brontosaurus byly na této akci vyhlášeny i nejlepší členové Brontosauřích dětských oddílů, tzv. Brďáci či Brďačky roku. Tento titul v letošním roce získala v kategorii mladších Anežka Ažka Žádníková z BRĎO Gingo Tišnov a v kategorii starších Leona Helešicová z BrĎo Sněženy z Moravské Nové Vsi.

„Veškerá ocenění a Cena Hnutí Brontosaurus obzvláště by měly mladé lidi inspirovat a motivovat,“ říká Zdenka Solářková, místopředsedkyně Hnutí Brontosaurus. „Inspirovat pozitivním příkladem ty, kteří se třeba váhají pustit do vlastních projektů. Ukázat jim, že každý má možnost a sílu něco pro své životní prostředí, přírodu či lidi vykonat,“ dodává Solářková.

Jako příklad může sloužit jeden z oceněných – mladý aktivista Jan Křivonožka. Dokázal během tří let zajistit plán péče upadající přírodní památky Kudlačena v Beskydách, vypracovat úspěšný projekt na financování její údržby a také nadchnout množství mladých lidí, kteří s péčí o tuto vzácnou lokalitu pomohli. Díky tomu tato vzácná rašelinná louka s tůněmi již nezarůstá křovinami a plní svou funkci v krajině. A základní článek Brontosaura Kolovrátek, který Honza založil, pořádá v Beskydách řemeslné akce a tábory, které zajímavými aktivitami a užitečnou prací přitahují ročně desítky studentů.

Ekofór

Na výročním festivalu Hnutí Brontosaurus Dort pro Brontosaura v Modré u Velehradu proběhlo i slavnostní vyhlášení vítězů soutěže Ekofór a předání cen veřejnosti a odborné poroty nejlepším autorům kreslených vtipů s tematikou životního prostředí. Ústředním tématem letošního ročníku soutěže Ekofór je: Strom.

Z více než 500 prací, jež se soutěže účastnily, organizátoři po uzávěrce v dubnu vybrali v každé ze tří kategorií, zahrnujících děti i dospělé, 25 nejlepších, které pak mohli zhlédnout a také pro ně hlasovat návštěvníci některých prázdninových festivalů, ekocenter a knihoven. Kromě putovní výstavy bylo také možné vtipům dát hlas na webových stránkách Ekofóru. Přesto, že online hlasování již

CO JE HNUTÍ BRONTOSAURUS

Hnutí Brontosaurus je občanské sdružení zaměřující se na výchovu k trvale udržitelnému způsobu života. Cílem působení hnutí Brontosaurus je rozvoj osobnosti mladých lidí ve vztahu k životnímu prostředí a přírodě, ve svých 35 člancích sdružuje 1100 členů a jeho akcemi prochází ročně tisíce lidí, v programech BRĎO zapojuje dětské oddíly i kluby v poznávání přírody a nabízí mnoho dalších služeb i pro vedoucí a pedagogy.

skončilo, elektronická galerie vtipů je nadále dostupná, stejně tak jako galerie předchozích ročníků Ekofóru. Součtem hlasů z putovní výstavy a online hlasování byli určeni letošní vítězové z hlasování veřejnosti. O nejlepších autorech kromě veřejnosti rozhodovala i odborná porota složená ze zástupců institucí zabývajících se životním prostředím a České unie karikaturistů.

Další informace: www.brontosaurus.cz a <http://ekofor.brontosaurus.cz>

Tiskové zprávy Hnutí Brontosaurus, upraveno (red)

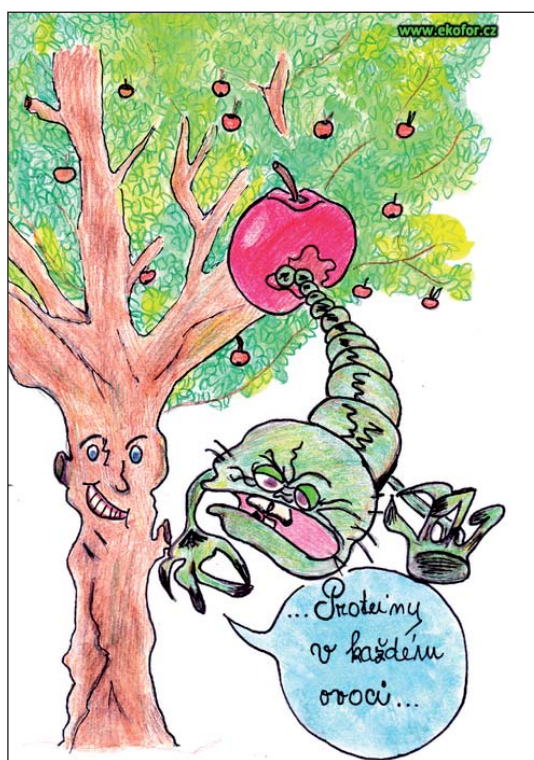

◀ **Veřejnost svým hlasováním za vítěze letošního ročníku v kategorii Stromek označila tento Ekofór patnáctiletého Pavla Běhounka z Nového Města na Moravě.**

◀ **Letošní nejlepší Ekofór v kategorii Stromek podle názoru odborné poroty nakreslila čtrnáctiletá Barbora Moravcová.**

► **V kategorii Strom vybrala veřejnost jako nejlepší vtip šestnáctileté Michaely Bláhové z Ústí nad Labem.**

Jak je to s kamzíky v Jeseníkách

Ministerstvo životního prostředí považuje za nutné veřejně reagovat na článek, který pod názvem „Ochránáři chtějí vystřílet poslední české kamzíky“ publikovaly Lidové noviny (24. 9. 2009). Jde o text, který je zavádějící hned v několika ohledech a čtenáře tak naprosto dezinformuje.

Faktem je, že jesenická populace kamzíka horského je v tamní přírodě nepůvodní, byla tu uměle založena na počátku 20. století. Faktem rovněž je, že kamzíci působí škody na zdejších populacích ohrožených druhů rostlin. Negativní dopady přítomnosti kamzíka se projevují především eutrofizací a erozí (vznikající vlivem sešlapu) v botanicky cenných lokalitách, v nichž mají svá tzv. stávaníště. Tím, že jde o unikátní území, která se nacházejí často v národních přírodních rezervacích s omezeními pro vstup člověka, jsou paradoxně vytvářeny podmínky příhodné pro kamzíka – stahuje se do těchto lokalit, kde má klid. Nejznámější a nejvíce problematické je to v případě Velké kotliny. Jde o lokalitu, kde roste 480 druhů cévnatých rostlin, z nichž 100 je v různé míře ohrožených. V některých případech se dokonce vyskytují již jen na několika posledních lokalitách a Velká kotlina tak patří k jedněm z nejceněnějších území nejen v Jeseníkách, ale v celé ČR. Dalším problémem jsou vlivy na lesní porosty, v nichž kamzík setravá celoročně (oproti srncí a jelení zvě-

ři nesestupuje do nižších poloh) a škody okusem na zmlazení lesních dřevin jsou tak výraznější.

Cílem MŽP ani Správy CHKO Jeseníky ale v žádném případě není kamzíka zcela „vystřílet“, jak tvrdí autor článku v Lidových novinách. Žádné takové rozhodnutí ani ministerstvo ani Správa CHKO nepřijaly. Snahou ochrany přírody je omezit zmíněné negativní vlivy na cenné lokality regulací stavů kamzíků obdobně, jako je třeba regulovat stavy jakékoli zvěře nejenom v chráněných územích, ale i třeba v hospodářských lesích. Ochrana přírody navíc nemá sama žádné nástroje na regulaci stavů odstřelem, ten mohou provádět právě pouze myslivci. Ochrana přírody může redukcí stavů pouze navrhnout. Dlouhodobý přístup ke kamzíkům v Jeseníkách je otázkou další diskuze. Jde bezesporu o nepůvodní druh. Pokud se ale bude dařit omezovat negativní vlivy jeho přítomnosti, je jisté jeho další život v Jeseníkách možný.

Kromě toho otázku jesenické populace kamzíka možná dokáží „vyřešit“ myslivci sami. Lidovými novinami uváděný stav 140 kamzíků zpochybňuje řada pozorování (např. pracovníků Ústavu biologie obratlovců AV ČR). Pode ním je faktický stav velmi pravděpodobně nižší a pokračující lov (při němž se počty odlovených kusů stanovují ze statistiky) tak převyšuje reprodukční schopnosti místní populace.

Navzdory tvrzení Lidových novin také jesenická populace kamzíků není poslední v České republice. Životaschopná populace je například také v Lužických horách v okolí Klíče a Studence. „Mimochodem, srovnávání přirozených populací kamzíků v Karpatech či Alpách s uměle vysazenými a chovanými populacemi těchto zvířat v Jeseníkách svědčí jen o autorově naprostém nepochopení principů a zákonitostí fungování ekosystémů a ochrany biodiverzity,“ říká náměstek ministra životního prostředí František Pelc.

Lidovými novinami citovaná studie Ústavu biologie obratlovců AV ČR byla zpracována zhruba před 20 lety – z hlediska hodnocení dopadů na přírodu je tedy zastaralá. Dobu vytvoření studie přitom LN svým čtenářům neprozradily. Kromě toho jejím závěrem nebylo tvrzení, že kamzík nemá na přírodně hodnotné lokality žádný vliv, ale že jeho vliv byl v době jejího vzniku zanedbatelný v porovnání s jelení zvěří. Její stavy byly ale v té době v horních partiích Jeseníků mnohonásobně vyšší než dnes. „MŽP v současné době zvažuje zadání podrobnější studie, která by měla pomoci přesně vymezit rozsah škod, které kamzíci v Jeseníkách působí. Ta by pak sloužila jako podklad k dalšímu postupu ochrany přírody,“ doplnil náměstek Pelc.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP

Jak to vypadá na Šumavě?

Vpondělí 5. října navštívil Národní park Šumava místopředseda výboru pro životní prostředí Poslanecké sněmovny Robin Böhniš (ČSSD). „Situace na Šumavě je v poslední době určitým okruhem lidí líčena tak, že by neznalý problému usoudil, že jižně od Prahy už kvůli šumavskému kůrovci nevidí živý les. Nejel jsem na Šumavu s pocitem, že se tam děje něco nepatřičného a se stejným pocitem jsem také odjel. Přírodní zákony fungují a les se přirozeně obnovuje. Vyděsila mě spíš místa na naší a rakouské straně, kde došlo k zásahům proti kůrovci, než suché stromy v bezzásahových lokalitách. Smrt k lesu patří stejně jako nový život, který je už vidět ve všech porostech, které jsem si

měl příležitost projít,“ řekl poslanec, který využil možnosti projít si okolí Plešného jezera, vystoupal v pohorkách na Plechý a přes Trojmeznou ke Třístoličníku. Prohlédl si i bezzásahové území na Modravě. „Pokud nezvítězí touha politiků o zviditelnění a krátkodobou popularitu, máme šanci získat v Šumavě unikátní kus divoké přírody, za kterou jednou budeme my i další generace dnešním správcům národního parku vděční,“ dodal parlamentní mluvčí ČSSD pro životní prostředí.

Zpráva Regionální poslanecké kanceláře PS PČR v Trutnově

Publikace

Proces „Životní prostředí pro Evropu“: úspěchy a výzvy

Editoři: Jiří Hlaváček, Magdaléna Kalousová, Markéta Renéová-Mohn, Lukáš Pokorný

Publikace vychází u příležitosti 65. výročí narození Josefa Vavrouška, ministra – předsedy Federálního výboru pro životní prostředí tehdejší České a Slovenské Federativní Republiky a zakladatele procesu „Životní prostředí pro Evropu“. Kniha poskytuje prostřednictvím příspěvků významných osobností působících v mezinárodní ochraně životního prostředí přehled dosud dosaženého pokroku procesu „Životní prostředí pro Evropu“, zamýšlení nad jeho dalším směřováním a také podrobnou analýzu přínosů procesu pro země Evropské unie a region zemí jihovýchodní a východní Evropy, Kavkazu a střední Asie. Upozorňuje na hlavní problémy související s implementací závazků přijatých v rámci procesu, podrobně se věnuje projednávání reformy procesu, jejímž cílem je nastavit proces tak, aby vyhovoval současným geopolitickým a ekonomickým podmínkám v regionu, a dává podnět k zamýšlení nad dalším možným vývojem procesu.

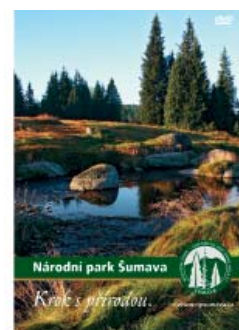
Přílohou publikace je přehled závěrů šesti dosud proběhnuvších ministerských konferencí „Životní prostředí pro Evropu“, který je doplněn o další strategické dokumenty. Vydalo Ministerstvo životního prostředí, 2009.

DVD

Krok s přírodou Národní park Šumava

Národní park Šumava je ostrovem přírody v moři civilizace střední Evropy. Film představuje tuto jedinečnou krajinu v proměnách ročních období. Ve věčném koloběhu života podléhají mohutné stromy sotva viditelným organismům a na jejich padlých kmenech vyrůstají nové stromky. Na šumavských pláních se rodí nový prales. Lidé, žijící tady odedávna v souladu s horskou přírodou, museli nakrátko odejít a ostatní dráty zatáhly železnou oponu. Po čtyřech desetiletích se lidé začali vracet. Národní park Šumava má šanci se stát místem soužití člověka a přírody v samotném středu Evropy.

Vydal Národní park Šumava, 2009

KDE NÁS NAJDETE

→ Ozvěny Ekofilmu Praha

V pražském kině Světozor bude 16. 11. 2009 od 20.30 promítán český dokumentární snímek Půl čtvrté, který byl součástí mezinárodního filmového festivalu Ekofilm 2009. Jak se žije na Zakarpatské Ukrajině po pádu komunismu? Lidé se vrátili ke starému způsobu života, obnovili chlévy, začali znovu chovat krávy a pěstovat na malých políčkách brambory... Zastavil se tam čas, ale nikoho to netrápí, lidé přijímají svět takový, jaký je, a dokáží se z něj radovat.

→ Ozvěny Ekofilmu Ostrava 2009

Přehlídka vítězných snímků z 35. ročníku Mezinárodního festivalu o životním prostředí, přírodním a kulturním dědictví Ekofilm 2009 proběhne v Ostravě ve dnech 30. Program a více informací najdete na www.zelenybodostrava.cz, zbo@seznam.cz a na tel. čísle 596 130 623.

→ Týká se to také tebe

Třicátý čtvrtý ročník mezinárodní filmové soutěže Týká se to také tebe s tematikou životního prostředí proběhne ve dnech 23. – 29. listopadu 2009 ve městech Zlín, Uherský Brod a Uherské Hradiště. Týká se to také tebe je tematický mezinárodní festival filmů a videoprogramů, jehož součástí je doprovodný odborný a kulturně společenský program. Více na www.tsttt.cz.

→ Veletrh Aqua-therm

24. – 28. listopadu 2009, areál pražského výstaviště PVA Letňany
Na veletrhu Aqua-therm bude návštěvníkům k dispozici společný stánek Ministerstva životního prostředí a Státního fondu životního prostředí. Veletrh je zaměřený na vytápění, ventilace, klimatizační, měřicí, regulační,

sanitární a ekologické techniky - letos je navíc úzce spjat s tématem Zelená úsporám. Na místě se uskuteční prezentace ekoznačení nesoucí ochrannou známku Ekologicky šetrný výrobek. Připraveny jsou i doprovodné semináře o programu Zelená úsporám, OPŽP a o chystaném Programu Partnerství.

→ Voda, moře, oceány

Ve dnech 24. – 26. 11. 2009 se bude ve městech Ústí nad Labem a Praha konat 5. ročník mezinárodního filmového festivalu Voda, moře, oceány. Festivalové projekce budou letos probíhat v ústeckých klubech Mumie, Relaks, Music Club DOMA, La Rue a Circus a také již tradičně v Severočeské vědecké knihovně. Kromě promítání se uskuteční řada besed a osobních setkání s tvůrci a dalšími hosty, odborníky i nadšenci k tématům z podmořského světa, sladkých vod a ochrany vod. V letošním roce festival expanduje i do Prahy, do areálu Mořský svět. Více informací naleznete na stránkách festivalu www.vodamoreooceany.cz.

→ Naše národní parky – zelené mosty Evropy

Tato výstava fotografií prezentující přírodu a krajinu našich národních parků vznikla při příležitosti stého výročí založení prvních národních parků v Evropě. Všechny naše národní parky – Krkonošský, Šumava, Podyjí i České Švýcarsko – jsou chráněná území, která překračují hranice a mají své protějšky na území sousedních států. Staly se tak symbolickými zelenými mosty, které zajišťují ochranu posledních fragmentů nedotčené přírody a zároveň jsou výrazem vůle evropských států společně chránit přírodní dědictví starého kontinentu. Výstavu můžete vidět od 16. do 27. listopadu v Telči, ve vstupní síni telčské radnice.

TÝKÁ SE TO TAKÉ TEBE

SETKÁNÍ OCHRÁNCŮ PŘÍRODY • EKOLOGŮ • FILMAŘŮ • FOTOGRAFŮ
UHERSKÉ HRADIŠTĚ • UHERSKÝ BROD • ZLÍN • 23. - 29. 11. 2009

XXXIV. ročník mezinárodní soutěže filmů

XXXI. ročník fotosoutěže

dětská výtvarná a literární soutěž

semináře, besedy, přednášky, konference, výstavy

umělecké a společenské programy

Vyhlašují Ministerstvo životního prostředí ČR, Zlínský kraj, města Uherské Hradiště, Uherský Brod,
Odborový svaz pracovníků kulturních zařízení. Pořadatel Klub kultury Uherské Hradiště - www.kkuh.cz

klub kultury
uherské hradiště

Zpravodaj Ministerstva životního prostředí ■ Ročník XIX, číslo 11/2009 ■ Vychází 11 čísel ročně ■ Vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10, tel. 267 122 549, www.mzp.cz ■ Odpovědná redaktorka Mgr. Hana Kolářová, tel. 261 910 608, e-mail hana.kolarova@tiscali.cz ■ Grafická úprava Michal Vacátko; fotografie bez uvedení zdroje jsou z archivu Michal Vacátko ■ Tisk PBTisk, s. r. o. ■ Prosíme zájemce o odběr Zpravodaje MŽP, Věstníku MŽP a Zpravodaje EIA-IPPC-SEA, aby svou žádost a adresu k zaslání oznámili na e-mail zpravodaj@mzp.cz – budou tato periodika dostávat zdarma. Na stejný e-mail můžete psát i své dotazy a náměty. ■ MK ČR E 6189 ■ ISSN – tištěná verze 0862-9005

